

ZAKON O RAČUNOVODSTVU

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet uređivanja

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se obveznici primene ovog zakona, razvrstavanje pravnih lica, organizacija računovodstva i računovodstvene isprave, uslovi i način vođenja poslovnih knjiga, priznavanje i vrednovanje pozicija u finansijskim izveštajima, sastavljanje, dostavljanje i javno objavljivanje finansijskih izveštaja i godišnjeg izveštaja o poslovanju, Registar finansijskih izveštaja, Nacionalna komisija za računovodstvo, kao i nadzor nad sprovođenjem odredbi ovog zakona.

Definicije

Član 2.

Pojedini pojmovi, u smislu ovog zakona, imaju sledeća značenja:

1) pravna lica obuhvataju privredna društva, Narodnu banku Srbije, banke i druge finansijske institucije nad kojima, saglasno zakonu, nadzor vrši Narodna banka Srbije, društva za osiguranje, davaoce finansijskog lizinga, penzijske fondove i društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, investicione fondove i društva za upravljanje investicionim fondovima, berze i brokersko - dilerska društva, faktoring društva, zadruga, ustanove koje obavljaju delatnost radi sticanja dobiti, pravna lica koja u skladu sa posebnim propisima primenjuju odredbe ovog zakona, kao i druga pravna lica utvrđena ovim zakonom;

2) drugim pravnim licima smatraju se pravna lica čije se poslovanje delom finansira iz javnih prihoda ili drugih namenskih izvora, a delom ili u celini po osnovu učlanjenja i koja se ne osnivaju radi sticanja dobiti (političke organizacije, sindikalne organizacije sa svojstvom pravnog lica, fondacije i zadužbine, udruženja, komore, crkve i verske zajednice, u delu obavljanja privredne ili druge delatnosti u skladu sa propisima kojima je uređeno obavljanje tih delatnosti, kao i druge organizacije organizovane po osnovu učlanjenja);

3) preduzetnici su fizička lica koja samostalno obavljaju privrednu delatnost radi sticanja dobiti, a koja poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva, ako posebnim propisima nije drukčije uređeno;

4) Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja (u daljem tekstu: MSFI), u smislu ovog zakona, su: Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja (Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements), Međunarodni računovodstveni standardi - MRS (International Accounting Standards - IAS), Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja - MSFI (International Financial Reporting Standards - IFRS) i sa njima povezana tumačenja, izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda (International Financial Reporting Interpretations Committee – IFRIC), naknadne izmene tih standarda i sa njima povezana tumačenja, odobreni od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board - IASB), čiji je prevod utvrdilo i objavilo ministarstvo nadležno za poslove finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo). Prevod MSFI koji utvrđuje i objavljuje Ministarstvo čine osnovni tekstovi MRS,

odnosno MSFI, izdati od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, kao i tumačenja izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda u obliku u kojem su izdati, i koji ne uključuju osnove za zaključivanje, ilustrujuće primere, smernice, komentare, suprotna mišljenja, razrađene primere i drugi dopunski objašnjavajući materijal koji može da se usvoji u vezi sa standardima, odnosno tumačenjima, osim ako se izričito ne navodi da je on sastavni deo standarda, odnosno tumačenja;

5) Međunarodni standard finansijskog izveštavanja za mala i srednja pravna lica (u daljem tekstu: MSFI za MSP) je računovodstveni standard finansijskog izveštavanja za mala i srednja pravna lica (International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized entities - IFRS for SMEs), odobren od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (IASB), čiji je prevod utvrdilo i objavilo Ministarstvo;

6) redovan godišnji finansijski izveštaj je izveštaj koji treba da pruži istinit i pošten pregled finansijskog položaja i uspešnosti poslovanja pravnog lica i koji se sastavlja za poslovnu godinu koja je jednaka kalendarskoj ili koja je različita od kalendarske;

7) redovan godišnji finansijski izveštaj pravnih lica koja primenjuju MSFI, odnosno MSFI za MSP obuhvata:

(1) Bilans stanja, koji predstavlja pregled imovine, obaveza i kapitala pravnog lica na određeni dan;

(2) Bilans uspeha, koji predstavlja pregled prihoda, rashoda i rezultata poslovanja nastalih u određenom periodu;

(3) Izveštaj o ostalom rezultatu, koji čine stavke prihoda i rashoda (uključujući i reklasifikacije usled korigovanja), koje nisu priznate u Bilansu uspeha, kako se zahteva ili dozvoljava prema drugim MSFI. Komponente ostalog rezultata čine stavke koje se, prema zahtevima pojedinih MSFI, priznaju u okviru kapitala;

(4) Izveštaj o promenama na kapitalu, koji pruža informacije o promenama na kapitalu pravnih lica tokom izveštajnog perioda;

(5) Izveštaj o tokovima gotovine, koji pruža informacije o prilivima i odlivima gotovine i gotovinskih ekvivalenata tokom izveštajnog perioda;

(6) Napomene uz finansijske izveštaje, koje sadrže opise ili raščlanjavanja stavki obelodanjenih u izveštajima iz podtač. (1) - (5) ove tačke, primenjene računovodstvene politike, kao i informacije o stavkama koje se nisu kvalifikovale za priznavanje u ovim izveštajima, a značajne su za ocenu finansijskog položaja i uspešnosti poslovanja pravnog lica, kao i ostale informacije u skladu sa zahtevima MSFI;

8) redovan godišnji finansijski izveštaj drugih pravnih lica iz tačke 2) ovog člana, osim drugih pravnih lica razvrstanih u mikro pravna lica iz člana 6. stav 2. ovog zakona obuhvata:

(1) Bilans stanja;

(2) Bilans uspeha;

(3) Napomene uz finansijske izveštaje;

9) redovan godišnji finansijski izveštaj mikro pravnih lica i preduzetnika, obuhvata:

(1) Bilans stanja;

(2) Bilans uspeha;

10) konsolidovani godišnji finansijski izveštaj je finansijski izveštaj ekonomske celine koju čine matično i sva zavisna pravna lica. Konsolidovani godišnji finansijski izveštaj obuhvata:

- (1) Konsolidovani Bilans stanja;
- (2) Konsolidovani Bilans uspeha;
- (3) Konsolidovani Izveštaj o ostalom rezultatu;
- (4) Konsolidovani Izveštaj o promenama na kapitalu;
- (5) Konsolidovani Izveštaj o tokovima gotovine za period;
- (6) Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje;

11) vanredni finansijski izveštaj sastavlja se u slučajevima statusnih promena, otvaranja, odnosno zaključenja stečajnog postupka ili pokretanja, odnosno zaključenja postupka likvidacije nad pravnim licem, i to sa stanjem na dan koji prethodi danu upisa statusne promene, danu otvaranja, odnosno zaključenja stečajnog postupka ili pokretanja, odnosno zaključenja postupka likvidacije. Vanredni finansijski izveštaj sastavlja se i u slučajevima brisanja ogranka stranog pravnog lica iz člana 4. stav 3. ovog zakona, odnosno preduzetnika iz tačke 3) ovog člana. Vanredni finansijski izveštaj obuhvata:

- (1) Bilans stanja;
- (2) Bilans uspeha;

12) zakonska regulativa podrazumeva ovaj zakon i podzakonske propise koji se donose za izvršavanje zakona;

13) interna regulativa, u smislu ovog zakona, podrazumeva opšta akta koja donosi pravno lice, odnosno preduzetnik, a koja sadrže posebna uputstva i smernice za organizaciju računovodstva i vođenje poslovnih knjiga, računovodstvene politike za priznavanje, vrednovanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, kao i druga pitanja vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izveštaja za koja je ovim zakonom propisano da se uređuju opštim aktom pravnog lica, odnosno preduzetnika.

Utvrđivanje i objavljivanje prevoda MSFI i MSFI za MSP

Član 3.

Prevode MSFI, odnosno MSFI za MSP rešenjem utvrđuje Ministarstvo.

Rešenje iz stava 1. ovog člana, kojim se određuje i datum početka primene MSFI, odnosno MSFI za MSP zajedno sa tekstom prevoda MSFI, odnosno MSFI za MSP, Ministarstvo objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije” i na internet stranici Ministarstva.

Obveznici primene zakona

Član 4.

Odredbe ovog zakona odnose se na pravna lica iz člana 2. tač. 1) i 2) ovog zakona i preduzetnike iz člana 2. tačka 3) ovog zakona.

Odredbe ovog zakona odnose se i na pravna lica i druge oblike organizovanja koje je pravno lice osnovalo u inostranstvu, ako za njih propisima tih država nije utvrđena obaveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izveštaja.

Odredbe ovog zakona odnose se i na ogranke i druge organizacione delove stranih pravnih lica sa sedištem u inostranstvu, koji obavljaju privrednu delatnost u Republici Srbiji, ako posebnim propisima nije drukčije uređeno.

Odredbe ovog zakona ne odnose se na budžete i korisnike budžetskih sredstava, stambene zgrade, kao i na organizacije obaveznog socijalnog osiguranja, ako posebnim propisima nije drukčije uređeno.

Odredbe ovog zakona ne odnose se na crkve i verske zajednice, osim u delu obavljanja privredne ili druge delatnosti, u skladu sa propisima kojima je uređeno obavljanje tih delatnosti.

Obaveze pravnih lica i preduzetnika

Član 5.

Pravna lica i preduzetnici dužni su da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i vrednovanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje informacija u finansijskim izveštajima vrše u skladu sa ovim zakonom.

Razvrstavanje pravnih lica

Član 6.

Pravna lica, u smislu ovog zakona, razvrstavaju se na mikro, mala, srednja i velika, u zavisnosti od prosečnog broja zaposlenih, poslovnog prihoda i prosečne vrednosti poslovne imovine utvrđenih na dan sastavljanja redovnog godišnjeg finansijskog izveštaja u poslovnoj godini.

U mikro pravna lica razvrstavaju se ona pravna lica koja ne prelaze dva od sledećih kriterijuma:

- 1) prosečan broj zaposlenih 10;
- 2) poslovni prihod 700.000 EUR u dinarskoj protivvrednosti;
- 3) prosečna vrednost poslovne imovine (izračunata kao aritmetička sredina vrednosti na početku i na kraju poslovne godine) 350.000 EUR u dinarskoj protivvrednosti.

U mala pravna lica razvrstavaju se ona pravna lica koja prelaze dva kriterijuma iz stava 2. ovog člana, ali ne prelaze dva od sledećih kriterijuma:

- 1) prosečan broj zaposlenih 50;
- 2) poslovni prihod 8.800.000 EUR u dinarskoj protivvrednosti;
- 3) prosečna vrednost poslovne imovine (izračunata kao aritmetička sredina vrednosti na početku i na kraju poslovne godine) 4.400.000 EUR u dinarskoj protivvrednosti.

U srednja pravna lica razvrstavaju se ona pravna lica koja prelaze dva kriterijuma iz stava 3. ovog člana, ali ne prelaze dva od sledećih kriterijuma:

- 1) prosečan broj zaposlenih 250;
- 2) poslovni prihod 35.000.000 EUR u dinarskoj protivvrednosti;
- 3) prosečna vrednost poslovne imovine (izračunata kao aritmetička sredina vrednosti na početku i na kraju poslovne godine) 17.500.000 EUR u dinarskoj protivvrednosti.

U velika pravna lica razvrstavaju se pravna lica koja prelaze dva kriterijuma iz stava 4. ovog člana.

Razvrstavanje u skladu sa navedenim kriterijumima vrši pravno lice samostalno na dan sastavljanja finansijskih izveštaja i dobijene podatke koristi za narednu poslovnu godinu.

Za preračunavanje deviznih iznosa iz st. 2 - 4. ovog člana u dinarsku protivvrednost, primenjuje se zvaničan srednji kurs dinara, koji utvrđuje Narodna banka Srbije, a koji važi poslednjeg dana poslovne godine za koju se sastavlja redovan godišnji finansijski izveštaj.

Novoosnovana pravna lica razvrstavaju se na osnovu podataka iz finansijskih izveštaja za poslovnu godinu u kojoj su osnovani i broja meseci poslovanja, a utvrđeni podaci koriste se za tu i narednu poslovnu godinu.

Prosečan broj zaposlenih izračunava se tako što se zbir ukupnog broja zaposlenih na kraju svakog meseca, uključujući i zaposlene u inostranstvu, podeli sa brojem meseci u poslovnoj godini.

Obaveštenje o razvrstavanju, u smislu ovog zakona, pravno lice dužno je da, uz finansijske izveštaje dostavi Agenciji za privredne registre (u daljem tekstu: Agencija), koja verifikuje dostavljeno obaveštenje o razvrstavanju.

Ako pravno lice odbije da obaveštenje o razvrstavanju uskladi sa zahtevom Agencije, u narednoj poslovnoj godini koriste se podaci o veličini pravnog lica utvrđeni od strane Agencije.

Narodna banka Srbije, banke i druge finansijske institucije nad kojima, saglasno zakonu, nadzor vrši Narodna banka Srbije, društva za osiguranje, davaoci finansijskog lizinga, dobrovoljni penzijski fondovi, društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, otvoreni i zatvoreni investicioni fondovi, društva za upravljanje investicionim fondovima, berze i brokersko - dilerska društva, kao i faktoring društva u smislu ovog zakona smatraju se velikim pravnim licima.

Preduzetnici se, u smislu ovog zakona smatraju, mikro pravnim licima.

II. ORGANIZACIJA RAČUNOVODSTVA I RAČUNOVODSTVENE ISPRAVE

Organizacija računovodstva

Član 7.

Pravna lica, odnosno preduzetnici opštim aktom, u skladu sa ovim zakonom, uređuju organizaciju računovodstva na način koji omogućava sveobuhvatno evidentiranje, kao i sprečavanje i otkrivanje pogrešno evidentiranih poslovnih promena, uređuju interne računovodstvene kontrolne postupke, utvrđuju računovodstvene politike, određuju lica koja su odgovorna za zakonitost i ispravnost nastanka poslovne promene i sastavljanje i kontrolu računovodstvenih isprava o poslovnoj promeni, uređuju kretanje računovodstvenih isprava i utvrđuju rokove za njihovo dostavljanje na dalju obradu i knjiženje u poslovnim knjigama.

Unos podataka u poslovne knjige organizuje se tako da omogući:

- 1) kontrolu ulaznih podataka;
- 2) kontrolu ispravnosti unetih podataka;
- 3) uvid u promet i stanje računa glavne knjige;
- 4) uvid u hronologiju obavljenog unosa poslovnih promena;

5) čuvanje i korišćenje podataka.

Pravno lice i preduzetnik koji vrši obradu podataka na računaru dužan je da koristi standardni računovodstveni softver koji omogućava funkcionisanje sistema internih računovodstvenih kontrola i onemogućava brisanje proknjiženih poslovnih promena.

Računovodstvene isprave

Član 8.

Knjiženje poslovnih promena na računima imovine, obaveza i kapitalu, prihodima i rashodima vrši se na osnovu verodostojnih računovodstvenih isprava.

Računovodstvena isprava predstavlja pisani dokument ili elektronski zapis o nastaloj poslovnoj promeni, koja obuhvata sve podatke potrebne za knjiženje u poslovnim knjigama tako da se iz računovodstvene isprave nedvosmisleno može saznati osnov, vrsta i sadržaj poslovne promene.

Računovodstvena isprava sastavlja se u potrebnom broju primeraka na mestu i u vreme nastanka poslovne promene.

Računovodstvena isprava koja je sastavljena u jednom primerku može se otpremiti ako su podaci iz te isprave stalno dostupni.

Fotokopija računovodstvene isprave je osnov za knjiženje poslovne promene, pod uslovom da je na njoj navedeno mesto čuvanja originalne isprave i da je potpisana od strane odgovornog lica.

Računovodstvenom ispravom smatra se i isprava ispostavljena, odnosno primljena telekomunikacionim putem, kao i isprava ispostavljena, odnosno primljena putem servisa za elektronsku razmenu podataka (Electronic data Interchange – EDI).

Pošiljalac je odgovoran da podaci na ulazu u telekomunikacioni sistem budu zasnovani na računovodstvenim ispravama, kao i da čuva originalne računovodstvene isprave.

Kada se računovodstvena isprava prenosi putem servisa za elektronsku razmenu podataka, pružalac usluge elektronske razmene podataka dužan je da obezbedi integritet razmenjenih podataka.

Odgovornost za računovodstvene isprave

Član 9.

Odgovorno lice potpisom, odnosno drugom identifikacionom oznakom potvrđuje da je računovodstvena isprava verodostojna (potpuna, istinita, računski tačna i da prikazuje poslovnu promenu).

Računovodstvena isprava, sastavljena kao elektronski zapis, treba da sadrži potpis ili drugu identifikacionu oznaku odgovornog lica, odnosno lica ovlašćenog za izdavanje računovodstvene isprave, odnosno elektronski potpis u skladu sa zakonom.

Pravno lice je dužno da, pre unosa podataka iz računovodstvene isprave u poslovne knjige, odredi odgovorno lice koje treba da izvrši kontrolu verodostojnosti isprave i da je potpiše.

Kontrolu računovodstvenih isprava ne mogu da vrše lica koja su zadužena materijalnim stvarima (vrednostima) na koje se isprave odnose.

Rokovi dostavljanja računovodstvenih isprava i rokovi knjiženja

Član 10.

Lica koja sastavljaju i vrše prijem računovodstvenih isprava, dužna su da računovodstvenu ispravu i drugu dokumentaciju u vezi sa nastalom promenom dostave na knjiženje najkasnije u roku od tri radna dana od dana kada je poslovna promena nastala, odnosno u roku od tri radna dana od datuma prijema.

Lica koja vode poslovne knjige, posle sprovedene kontrole primljenih računovodstvenih isprava, dužna su da računovodstvene isprave proknjiže u poslovnim knjigama najkasnije u roku od pet radnih dana od dana prijema.

III. POSLOVNE KNJIGE I KONTNI OKVIR

Vrste poslovnih knjiga

Član 11.

Poslovne knjige predstavljaju jednoobrazne evidencije o stanju i promenama na imovini, obavezama i kapitalu, prihodima i rashodima pravnih lica i preduzetnika.

Poslovne knjige su dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige.

Dnevnik i glavna knjiga vode se po sistemu dvojnog knjigovodstva.

Dnevnik je poslovna knjiga u koju se evidencije o poslovnim promenama unose prema redosledu njihovog nastanka.

Dnevnik može da se vodi kao jedinstvena poslovna knjiga ili kao više poslovnih knjiga namenjenih za poslovne promene određenih bilansnih ili vanbilansnih stavki.

Glavna knjiga je potpuni skup računa, koji su u ravnoteži, za sistematsko obuhvatanje stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, prihodima i rashodima i koja je osnova za sastavljanje finansijskih izveštaja. Glavna knjiga se sastoji iz dva odvojena dela, i to: bilansne evidencije i vanbilansne evidencije.

Glavna knjiga treba da sadrži račune utvrđene kontnim okvirom, u skladu sa potrebama pravnog lica.

Pomoćne knjige su analitičke evidencije koje se vode odvojeno za nematerijalna ulaganja, nekretnine, postrojenja i opremu, investicione nekretnine, dugoročne finansijske plasmane, zalihe, potraživanja, obaveze i dr.

Pomoćne knjige koje se odnose na imovinu u materijalnom obliku iskazuju se u količinama i novčanim iznosima.

U dnevnik blagajne se unose poslovne promene koje nastaju po osnovu gotovine i drugih vrednosti koje se vode u blagajni pravnog lica i preduzetnika. Dnevnik blagajne zaključuje se na kraju svakog radnog dana i dostavlja se računovodstvu istog, a najkasnije narednog dana.

Način vođenja poslovnih knjiga

Član 12.

U poslovne knjige podaci se unose na osnovu računovodstvenih isprava.

Poslovne knjige vode se u skladu sa načelom nepromenljivog zapisa o nastaloj poslovnoj promeni.

Poslovne knjige vode se na način koji treba da omogući kontrolu ulaznih podataka, ispravnosti unetih podataka, čuvanje podataka, mogućnost korišćenja podataka, mogućnost uvida u promet i stanja na računima glavne knjige i pomoćnih knjiga, odnosno transakcije, kao i uvid u hronologiju obavljenog unosa poslovnih promena.

Poslovne knjige vode se za poslovnu godinu koja je jednaka kalendarskoj, osim u slučaju kada se poslovne knjige vode za poslovnu godinu koja je različita od kalendarske u skladu sa ovim zakonom.

Poslovne knjige mogu da se vode u slobodnim listovima, povezane ili prenete na neki od elektronskih ili magnetnih medija, tako da, po potrebi, mogu da se odštampaju ili prikažu na ekranu.

Otvaranje poslovnih knjiga vrši se na početku poslovne godine na osnovu zaključnog bilansa stanja prethodne godine.

Novoosnovana pravna lica i preduzetnici otvaraju poslovne knjige na osnovu bilansa osnivanja koji se sastavlja na osnovu popisa imovine i obaveza, sa stanjem na dan upisa u registar kod Agencije, odnosno kod drugog nadležnog organa.

Kontni okvir

Član 13.

Pravna lica i preduzetnici poslovne promene knjiže na računima propisanim kontnim okvirom.

Kontni okvir i sadržinu računa u kontnom okviru propisuje:

- 1) ministar nadležan za poslove finansija - za privredna društva, zadruge i preduzetnike;
- 2) ministar nadležan za poslove finansija - za druga pravna lica iz člana 2. tačka 2) ovog zakona;
- 3) Narodna banka Srbije - za Narodnu banku Srbije, banke i druge finansijske institucije, društva za osiguranje, davaoce finansijskog lizinga, dobrovoljne penzijske fondove i društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, u skladu sa ovim zakonom i drugim zakonima koji uređuju poslovanje banaka i drugih finansijskih institucija, nad kojima, saglasno zakonu, nadzor vrši Narodna banka Srbije;
- 4) Komisija za hartije od vrednosti - za investicione fondove i društva za upravljanje investicionim fondovima, kao i za berze i brokersko - dilerska društva.

Lica koja vode poslovne knjige i sastavljaju finansijske izveštaje

Član 14.

Pravno lice, odnosno preduzetnik opštim aktom uređuje školsku spremu, radno iskustvo i ostale uslove za lica koje je odgovorno za vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja.

Poveravanje vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izveštaja drugom privrednom društvu, odnosno preduzetniku

Član 15.

Vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja pravno lice, odnosno preduzetnik može poveriti ugovorom u pisanoj formi, u skladu sa zakonom,

privrednom društvu ili preduzetniku, koji imaju registrovanu pretežnu delatnost za pružanje računovodstvenih usluga.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na Narodnu banku Srbije, banke i druge finansijske institucije nad kojima, saglasno zakonu, nadzor vrši Narodna banka Srbije, društva za osiguranje, davaoce finansijskog lizinga, dobrovoljne penzijske fondove, društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, investicione fondove, društva za upravljanje investicionim fondovima, berze, brokersko - dilerka društva i faktoring društva.

IV. POPIS IMOVINE I OBAVEZA

Obaveza vršenja popisa

Član 16.

Pravno lice, odnosno preduzetnik dužan je da, na početku poslovanja, izvrši popis imovine i obaveza sa naznakom pojedinačnih vrednosti u količinama i novčanom iznosu.

Pravno lice, odnosno preduzetnik vrši popis imovine i obaveza i usklađuje stanje po knjigama sa stanjem po popisu na kraju poslovne godine.

Usklađivanje prometa i stanja glavne knjige sa dnevnikom i pomoćnih knjiga sa glavnom knjigom vrši se pre popisa imovine i obaveza i pre sastavljanja godišnjih finansijskih izveštaja.

Pravno lice, odnosno preduzetnik može predvideti opštim aktom i duže periode za vršenje popisa knjiga, filmova, arhivske građe i slično, s tim što ti periodi ne mogu biti duži od pet godina.

Način i rokove vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem propisuje ministar nadležan za poslove finansija.

Dodatna obaveza vršenja popisa

Član 17.

Pored popisa imovine i obaveza iz člana 16. ovog zakona, pravno lice, odnosno preduzetnik vrši popis i usklađivanje stanja i prilikom primopredaje dužnosti računopolagača, promene prodajnih cena proizvoda i robe u maloprodajnom objektu, statusne promene, otvaranja, odnosno zaključenja postupka stečaja i likvidacije pravnog lica, kao i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Usaglašavanje potraživanja i obaveza

Član 18.

Pravna lica i preduzetnici dužni su da pre sastavljanja finansijskih izveštaja, usaglase međusobna potraživanja i obaveze što se dokazuje odgovarajućom ispravom.

Poverilac je dužan da, pre sastavljanja finansijskih izveštaja, dostavi dužniku spisak neplaćenih obaveza.

Lica iz stava 1. ovog člana dužna su da odgovore na zahtev ovlašćenog revizora za nezavisnu potvrdu stanja potraživanja i obaveza.

Pravna lica koja sastavljaju Napomene uz finansijske izveštaje dužna su da u tom izveštaju obelodane neusaglašena potraživanja i obaveze u ukupnom iznosu.

V. PRAVILA VREDNOVANJA

Opšta računovodstvena načela

Član 19.

Pozicije, koje se prikazuju u redovnim finansijskim izveštajima pravnih lica, treba da budu vrednovane u skladu sa opštim računovodstvenim načelima:

- 1) pretpostavke da privredno društvo posluje kontinuirano;
- 2) metode vrednovanja primenjuju se dosledno iz godine u godinu;
- 3) vrednovanje se vrši uz primenu principa opreznosti, a posebno:

(1) u Bilansu stanja prikazuju se obaveze nastale u toku tekuće ili prethodnih poslovnih godina, čak i ukoliko takve obaveze postanu evidentne samo između datuma Bilansa stanja i datuma njegovog sastavljanja;

(2) u obzir se uzimaju sva obezvređenja, bez obzira da li je rezultat poslovne godine dobitak ili gubitak;

4) u obzir se uzimaju svi prihodi i rashodi koji se odnose na poslovnu godinu bez obzira na datum njihove naplate odnosno isplate;

5) komponente imovine i obaveza vrednuju se posebno;

6) bilans otvaranja za svaku poslovnu godinu mora da bude jednak bilansu zatvaranja za prethodnu poslovnu godinu.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, odstupanja od opštih računovodstvenih načela dozvoljena su samo u slučajevima primene pojedinih MSFI, odnosno MSFI za MSP i takva odstupanja, kao i razlozi zbog kojih nastaju, moraju da se obelodane u Napomenama uz finansijske izveštaje, uključujući i ocenu njihovih efekata na imovinu, obaveze, finansijsku poziciju i dobitak ili gubitak pravnog lica, odnosno preduzetnika.

Primena MSFI

Član 20.

Za priznavanje, vrednovanje, prezentaciju i obelodanjivanje pozicija u finansijskim izveštajima, velika pravna lica, pravna lica koja imaju obavezu sastavljanja konsolidovanih finansijskih izveštaja (matična pravna lica), javna društva, odnosno društva koja se pripremaju da postanu javna, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala, nezavisno od veličine, primenjuju MSFI.

Primena MSFI za MSP

Član 21.

Za priznavanje, vrednovanje, prezentaciju i obelodanjivanje pozicija u finansijskim izveštajima, mala i srednja pravna lica primenjuju MSFI za MSP.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, srednja pravna lica mogu da odluče da primenjuju MSFI iz člana 20. ovog zakona.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, srednja pravna lica dužna su da primenjuju MSFI u kontinuitetu, osim, ako postanu malo pravno lice u skladu sa ovim zakonom.

Mikro i druga pravna lica

Član 22.

Za priznavanje, vrednovanje, prezentaciju i obelodanjivanje pozicija u pojedinačnim finansijskim izveštajima, mikro i druga pravna lica iz člana 2. tačka 2) ovog zakona, nezavisno od veličine, primenjuju podzakonski akt koji donosi ministar nadležan za poslove finansija, a koji se zasniva na opštim računovodstvenim načelima.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, mikro i druga pravna lica iz člana 2. tačka 2) ovog zakona, nezavisno od veličine, mogu da odluče da primenjuju MSFI za MSP iz člana 21. ovog zakona.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, mikro i druga pravna lica iz člana 2. tačka 2) ovog zakona, nezavisno od veličine, dužna su da primenjuju MSFI za MSP u kontinuitetu.

VI. ZAKLJUČIVANJE POSLOVNIH KNJIGA I ČUVANJE RAČUNOVODSTVENIH ISPRAVA, POSLOVNIH KNJIGA I FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Zaključivanje poslovnih knjiga

Član 23.

Poslovne knjige se zaključuju posle knjiženja svih poslovnih promena i obračuna na kraju poslovne godine, kao i u slučajevima statusnih promena, prestanka poslovanja i u drugim slučajevima u kojima je neophodno zaključiti poslovne knjige.

Pomoćne knjige koje se koriste više od jedne godine zaključuju se po prestanku njihovog korišćenja.

Poslovne knjige se zaključuju najkasnije do roka za dostavljanje finansijskih izveštaja.

Čuvanje računovodstvenih isprava, poslovnih knjiga i finansijskih izveštaja

Član 24.

Pravna lica i preduzetnici dužni su da uredno čuvaju računovodstvene isprave, poslovne knjige i finansijske izveštaje i da opštim aktom odrede odgovorna lica i poslovne prostorije za njihovo čuvanje, kao i način čuvanja.

Finansijski izveštaji i izveštaji o izvršenoj reviziji čuvaju se 20 godina.

Godišnji izveštaj o poslovanju čuva se 10 godina od poslednjeg dana poslovne godine za koju je sastavljen.

Dnevnik i glavna knjiga čuvaju se 10 godina.

Pomoćne knjige čuvaju se pet godina, od dana njihovog zaključivanja.

Trajno se čuvaju isplatne liste ili analitičke evidencije zarada.

Pet godina se čuvaju isprave na osnovu kojih se unose podaci u poslovne knjige.

Pet godina se čuvaju isprave platnog prometa u ovlašćenim finansijskim institucijama platnog prometa.

Rokovi čuvanja računovodstvenih isprava i poslovnih knjiga računaju se od poslednjeg dana poslovne godine na koju se odnose.

Računovodstvene isprave, poslovne knjige i finansijski izveštaji čuvaju se u originalu ili korišćenjem drugih sredstava arhiviranja, utvrđenih zakonom.

Računovodstvene isprave mogu se čuvati na elektronskim medijima, kao originalna elektronska dokumenta ili digitalne kopije, ako je nadležnom organu omogućen pristup tako sačuvanim podacima i ako je obezbeđeno:

- 1) da se podacima sadržanim u elektronskom dokumentu ili zapisu može pristupiti i da su pogodni za dalju obradu;
- 2) da su podaci sačuvani u obliku u kome su napravljeni, poslani i primljeni;
- 3) da se iz sačuvane elektronske poruke može utvrditi pošiljalac, primalac, vreme i mesto slanja i prijema;
- 4) da se primenjuju tehnologije i postupci kojima se u dovoljnoj meri obezbeđuje zaštita od izmena ili brisanje podataka ili drugo pouzdano sredstvo kojim se garantuje nepromenljivost podataka ili poruka, kao i rezervna baza podataka na drugoj lokaciji.

Računovodstvene isprave, poslovne knjige i finansijski izveštaji čuvaju se u poslovnim prostorijama pravnog lica, odnosno preduzetnika, odnosno kod pravnih lica ili preduzetnika kojima je povereno vođenje poslovnih knjiga.

Ako se poslovne knjige vode na računaru, uporedo sa memorisanim podacima, pravno lice, odnosno preduzetnik mora da obezbedi i memorisanje aplikativnog softvera, kako bi podaci bili dostupni kontroli.

Pri otvaranju postupka likvidacije ili stečaja, računovodstvene isprave i poslovne knjige zapisnički se predaju likvidacionom, odnosno stečajnom upravniku.

Ministar nadležan za poslove finansija može doneti podzakonski akt kojim se bliže uređuju uslovi i način čuvanja računovodstvenih isprava u elektronskom obliku, odnosno na elektronskim medijima.

VII. FINANSIJSKI IZVEŠTAJI I GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU

Redovan godišnji finansijski izveštaj

Član 25.

Pravna lica, odnosno preduzetnici dužni su da sastavljaju redovne godišnje finansijske izveštaje za poslovnu godinu koja je jednaka kalendarskoj, u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, zavisno pravno lice sa sedištem u Republici Srbiji čije matično pravno lice sa sedištem u inostranstvu ima poslovnu godinu različitu od kalendarske godine, može, uz saglasnost ministra nadležnog za poslove finansija, odnosno Narodne banke Srbije za pravna lica iz njene nadležnosti (osim banaka), odnosno Komisije za hartije od vrednosti za pravna lica iz njene nadležnosti, da sastavlja i objavljuje godišnje finansijske izveštaje sa stanjem na poslednji dan poslovne godine koja je različita od kalendarske.

Pravna lica čije je poslovanje uređeno drugim propisima na osnovu kojih je organ, odnosno organizacija nadležna za obavljanje nadzora nad njihovim poslovanjem propisala sadržaj i strukturu godišnjih finansijskih izveštaja, dužna su da sastavljaju godišnje finansijske izveštaje saglasno ovom zakonu i tim propisima.

Pravno lice je dužno da sastavi vanredne finansijske izveštaje u slučajevima predviđenim ovim zakonom.

Nadležnost za propisivanje finansijskih izveštaja

Član 26.

Ministar nadležan za poslove finansija propisuje sadržinu i formu obrazaca finansijskih izveštaja iz člana 2. ovog zakona za potrebe jedinstvenog informisanja i statističke obrade za privredna društva, zadruge i preduzetnike.

Ministar nadležan za poslove finansija propisuje sadržinu i formu obrazaca finansijskih izveštaja iz člana 2. ovog zakona za potrebe jedinstvenog informisanja i statističke obrade za druga pravna lica iz člana 2. tačka 2) ovog zakona.

Narodna banka Srbije propisuje sadržaj i formu obrazaca finansijskih izveštaja iz člana 2. ovog zakona za potrebe jedinstvenog informisanja i statističke obrade za Narodnu banku Srbije, banke i druge finansijske institucije, društva za osiguranje, davaoce finansijskog lizinga, dobrovoljne penzijske fondove i društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, u skladu sa ovim zakonom i drugim zakonima koji uređuju poslovanje banaka i drugih finansijskih institucija, nad kojima nadzor vrši Narodna banka Srbije.

Komisija za hartije od vrednosti propisuje sadržaj i formu obrazaca finansijskih izveštaja iz člana 2. ovog zakona za potrebe jedinstvenog informisanja i statističke obrade za investicione fondove, društva za upravljanje investicionim fondovima i berze i brokersko - dilerska društva.

Konsolidovani godišnji finansijski izveštaj

Član 27.

Pravna lica koja imaju kontrolu (kontrolno, odnosno matično pravno lice) nad jednim ili više pravnih lica (podređeno, odnosno zavisno pravno lice), u skladu sa ovim zakonom i sa zahtevima MSFI, obavezna su da sastavljaju, prikazuju, dostavljaju i obelodanjuju konsolidovane finansijske izveštaje.

Konsolidovane godišnje finansijske izveštaje sastavlja pravno lice koje je u ekonomskoj celini matično pravno lice.

Konsolidovani godišnji finansijski izveštaji sastavljaju se pod istim datumom kao i redovni godišnji finansijski izveštaji matičnog pravnog lica.

Na priznavanje, vrednovanje, prezentaciju i obelodanjivanje pozicija u konsolidovanim godišnjim finansijskim izveštajima shodno se primenjuju odredbe o finansijskim izveštajima iz čl. 20. i 21. ovog zakona.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ukoliko vrednosti imovine i poslovnog prihoda matičnog i zavisnih pravnih lica, ne računajući međusobna učešća, potraživanja i obaveze, međusobne rezultate i međusobne poslovne prihode i rashode matičnog i zavisnih pravnih lica, u zbiru ne prelaze polovinu kriterijuma za malo pravno lice, u smislu člana 6. stav 3. ovog zakona, matično pravno lice nije obavezno da sastavlja, dostavlja i obelodanjuje konsolidovane finansijske izveštaje.

Stav 5. ovog člana ne primenjuje se na matična pravna lica koja su javna društva, odnosno društva koja se pripremaju da postanu javna u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala.

Matično pravno lice, koje je istovremeno zavisno u višoj ekonomskoj celini, nije dužno da sastavlja konsolidovane godišnje finansijske izveštaje u skladu sa ovim zakonom, osim ako njegovo matično pravno lice ima sedište u inostranstvu.

Revizija finansijskih izveštaja

Član 28.

Revizija redovnih godišnjih i konsolidovanih godišnjih finansijskih izveštaja obavlja se u skladu sa propisima kojima se uređuje revizija.

Godišnji izveštaj o poslovanju

Član 29.

Pravno lice dužno je da sastavi godišnji izveštaj o poslovanju.

Godišnji izveštaj o poslovanju sadrži:

- 1) kratak opis poslovnih aktivnosti i organizacione strukture pravnog lica;
- 2) verodostojan prikaz razvoja, finansijskog položaja i rezultata poslovanja pravnog lica, uključujući finansijske i nefinansijske pokazatelje relevantne za određenu vrstu poslovne aktivnosti, kao i informacije o kadrovskim pitanjima;
- 3) informacije o ulaganjima u cilju zaštite životne sredine;
- 4) sve značajne događaje po završetku poslovne godine;
- 5) planirani budući razvoj;
- 6) aktivnosti istraživanja i razvoja;
- 7) informacije o otkupu sopstvenih akcija, odnosno udela;
- 8) postojanje ogranaka;
- 9) koje finansijske instrumente koristi ako je to značajno za procenu finansijskog položaja i uspešnosti poslovanja;
- 10) ciljeve i politike vezane za upravljanje finansijskim rizicima, zajedno sa politikom zaštite svake značajnije vrste planirane transakcije za koju se koristi zaštita;
- 11) izloženost cenovnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti i riziku novčanog toka, strategiju za upravljanje ovim rizicima i ocenu njihove efektivnosti.

Godišnji izveštaj o poslovanju javnih društava, odnosno društava koja se pripremaju da postanu javna u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala, sadrži i pregled pravila korporativnog upravljanja.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, mikro, mala i srednja pravna lica, osim javnih društava iz stava 3. ovog člana, nisu dužna da sastavljaju godišnji izveštaj o poslovanju, s tim što su informacije o otkupu sopstvenih akcija, odnosno udela dužna da navedu u Napomenama uz finansijske izveštaje ako su obavezna da ih sastavljaju.

Spajanje godišnjeg izveštaja o poslovanju i konsolidovanog godišnjeg izveštaja o poslovanju u jedan izveštaj

Član 30.

Matična pravna lica mogu da odluče da godišnji izveštaj o poslovanju i konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju prikažu kao jedan izveštaj koji treba da sadrži informacije od značaja za ekonomsku celinu.

Jezik i valuta izveštavanja

Član 31.

Poslovne knjige, finansijski izveštaji, godišnji izveštaj o poslovanju, odluka o usvajanju finansijskih izveštaja, izveštaj revizora o obavljenoj reviziji finansijskih izveštaja, odluka o raspodeli dobiti, odnosno pokriću gubitka i druge finansijske informacije sastavljaju se na srpskom jeziku.

Iznosi u poslovnim knjigama, finansijskim izveštajima, odlukama, kao i druge finansijske informacije iz stava 1. ovog člana izražavaju se u dinarima.

Usvajanje i odgovornost za finansijske izveštaje

Član 32.

Finansijske izveštaje usvaja skupština ili drugi nadležni organ pravnog lica, odnosno preduzetnik.

Za istinito i pošteno prikazivanje finansijskog položaja i uspešnosti poslovanja pravnog lica, odgovoran je zakonski zastupnik, organ upravljanja i nadzorni organ pravnog lica u skladu sa zakonom, odnosno preduzetnik, kao i odgovorno lice iz člana 14. ovog zakona.

Finansijske izveštaje potpisuje zakonski zastupnik pravnog lica, odnosno preduzetnik.

VIII. DOSTAVLJANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Dostavljanje finansijskih izveštaja za javno objavljivanje

Član 33.

Pravna lica, odnosno preduzetnici dužni su da redovne godišnje finansijske izveštaje za izveštajnu godinu dostave Agenciji, radi javnog objavljivanja, najkasnije do 30. juna naredne godine, osim ako posebnim zakonom nije drukčije uređeno.

Pravna lica, koja imaju poslovnu godinu različitu od kalendarske, dužna su da redovne godišnje finansijske izveštaje za izveštajnu godinu dostave Agenciji, radi javnog objavljivanja, najkasnije u roku od šest meseci od dana kada su ti izveštaji sastavljeni.

Pravna lica koja sastavljaju konsolidovane godišnje finansijske izveštaje (matična pravna lica) dužna su da konsolidovane godišnje finansijske izveštaje za izveštajnu godinu dostave Agenciji, radi javnog objavljivanja, najkasnije do 31. jula naredne godine, osim ako posebnim zakonom nije drukčije uređeno.

Pravna lica, odnosno preduzetnici koji sastavljaju vanredne finansijske izveštaje dužni su da ih dostave Agenciji, radi javnog objavljivanja, u roku od 60 dana od dana na koji se ti izveštaji sastavljaju.

Pravno lice koje nije imalo poslovnih događaja, niti u poslovnim knjigama ima podatke o imovini i obavezama, dužno je da do kraja februara naredne godine dostavi Agenciji izjavu o neaktivnosti koja se odnosi na izveštajnu godinu.

Finansijski izveštaji iz st. 1 - 4. ovog člana i izjava iz stava 5. ovog člana, potpisani kvalifikovanim elektronskim potpisom zakonskog zastupnika, unose se u poseban informacioni sistem Agencije i dostavljaju Agenciji u elektronskom obliku.

Dostavljanje dokumentacije uz finansijske izveštaje

Član 34.

Pravna lica dužna su da, uz redovne i konsolidovane godišnje finansijske izveštaje iz člana 33. ovog zakona, dostave u originalu Agenciji:

1) odluku o usvajanju redovnih, odnosno konsolidovanih godišnjih finansijskih izveštaja;

2) odluku o raspodeli dobiti, odnosno pokriću gubitka po redovnom godišnjem finansijskom izveštaju, ako je odlučeno da se dobit raspoređuje, odnosno da se vrši pokriće gubitka;

3) godišnji izveštaj o poslovanju u skladu sa ovim zakonom.

Pravna lica, koja imaju obavezu revizije finansijskih izveštaja u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija, dužna su da, pored dokumentacije iz stava 1. ovog člana dostave u originalu Agenciji revizorski izveštaj, koji je sastavljen u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima revizije, uz koji se prilažu finansijski izveštaji koji su bili predmet revizije.

Dostavljanje podataka za statističke i druge potrebe

Član 35.

Pravna lica i preduzetnici dužni su da, za statističke i druge potrebe, dostave Agenciji do kraja februara naredne godine: Bilans stanja, Bilans uspeha i Statistički izveštaj za poslovnu godinu koja je jednaka kalendarskoj.

Pravna lica, koja imaju poslovnu godinu različitu od kalendarske godine, dužna su da do kraja februara naredne godine dostave Agenciji Bilans stanja, Bilans uspeha i Statistički izveštaj za poslovnu godinu koja je jednaka kalendarskoj.

Podaci iz izveštaja iz st. 1. i 2. ovog člana ne mogu se ustupati trećim licima bez izričite saglasnosti pravnog lica i preduzetnika, niti se mogu javno objavljivati.

Oblik i sadržaj Statističkog izveštaja propisuje ministar nadležan za poslove finansija, Narodna banka Srbije, odnosno Komisija za hartije od vrednosti shodno nadležnostima iz ovog zakona.

Za pravna lica i preduzetnike koji su, uz izveštaje za statističku obradu iz st. 1. i 2. ovog člana, dostavili i ostale finansijske izveštaje i dokumentaciju iz čl. 33. i 34. ovog zakona, odnosno izjavu da dostavljaju redovne godišnje finansijske izveštaje, smatraće se da su ispunili i obavezu dostavljanja tih izveštaja za javno objavljivanje.

Izveštaji iz st. 1 i 2. ovog člana, potpisani kvalifikovanim elektronskim potpisom zakonskog zastupnika, unose se u poseban informacioni sistem Agencije i dostavljaju Agenciji u elektronskom obliku.

IX. REGISTAR FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Javno objavljivanje finansijskih izveštaja

Član 36.

Podatke iz potpunih i računski tačnih finansijskih izveštaja i dokumentaciju iz čl. 33. i 34. ovog zakona Agencija javno objavljuje na svojoj internet stranici, u okviru Registra finansijskih izveštaja, u punom sadržaju za obveznike revizije u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija, i u skraćenom sadržaju za ostala pravna lica i preduzetnike.

Agencija je dužna da podatke i dokumentaciju, iz stava 1. ovog člana, javno objavi na internet stranici u roku od 60 dana od dana prijema potpunog i računski tačnog finansijskog izveštaja pravnog lica, odnosno preduzetnika.

Agencija je dužna da finansijske izveštaje i dokumentaciju iz čl. 33. i 34. ovog zakona, u kojima pravna lica i preduzetnici nisu otklonili utvrđene nedostatke, javno objavi na svojoj internet stranici kao nepotpune i računski netačne, u punom ili skraćenom sadržaju, i to najkasnije do 31. oktobra naredne godine za izveštajnu godinu.

Agencija je dužna da pristup finansijskim izveštajima i dokumentaciji iz st. 1. i 3. ovog člana za poslednje tri izveštajne godine omogući korisnicima na internet stranici Agencije, bez naknade.

Sadržina Registra finansijskih izveštaja

Član 37.

Registar finansijskih izveštaja je centralna, javna, jedinstvena elektronska baza podataka iz potpunih i računski tačnih finansijskih izveštaja i dokumentacije iz čl. 33. i 34. ovog zakona.

U okviru Registra finansijskih izveštaja vodi se posebna baza podataka za statističke i druge potrebe iz člana 35. ovog zakona.

Na osnovu podataka iz stava 1. ovog člana i zbirnih podataka iz stava 2. ovog člana, podataka iz drugih registara i evidencija koje vodi Agencija, kao i podataka koje joj dostavljaju drugi nadležni organi i zainteresovani korisnici usluga, Agencija u okviru Registra finansijskih izveštaja vodi bazu podataka o bonitetu.

Podaci o bonitetu iz stava 3. ovog člana se standardizuju u vremenskim serijama i usaglašavaju sa međunarodnim standardima, direktivama Evropske unije i pravilima finansijske analize.

Podaci u Registru finansijskih izveštaja vode se radi sagledavanja privrednih kretanja u Republici Srbiji, analize finansijskog položaja i uspešnosti poslovanja pravnih lica i preduzetnika i procene rizika poslovanja, a u cilju obezbeđivanja pouzdanih informacija korisnicima.

Vođenje Registra finansijskih izveštaja

Član 38.

Agencija je, radi vođenja Registra finansijskih izveštaja, ovlašćena da prikuplja, evidentira, obrađuje, arhivira i javno objavljuje finansijske izveštaje i dokumentaciju iz čl. 33. i 34. ovog zakona, distribuira podatke iz tih izveštaja, kao i da upravlja bazama podataka i osigura zaštitu baza podataka i dokumenata koji su arhivirani.

Agencija vodi Registar finansijskih izveštaja preko registratora imenovanog u skladu sa zakonom koji uređuje poslovanje Agencije.

Agencija je odgovorna za verodostojnost elektronskog unosa podataka iz finansijskih izveštaja, za objavljivanje, kao i za obradu drugih podataka i dokumenata koji se evidentiraju u Registru finansijskih izveštaja.

Agencija je dužna da čuva finansijske izveštaje, godišnji izveštaj o poslovanju, izveštaj revizora i drugu dokumentaciju iz čl. 33. i 34. ovog zakona deset godina od dana njihovog prijema.

Nadležnost za propisivanje podzakonskih akata u vezi sa Registrom finansijskih izveštaja

Član 39.

Bliže uslove i način prijema i provere ispunjenosti uslova za javno objavljivanje finansijskih izveštaja i dokumenata iz čl. 33. i 34. ovog zakona, vođenja Registra finansijskih izveštaja, pribavljanja podataka koje Agenciji dostavljaju drugi nadležni organi i pravna lica i preduzetnici, kao i pružanja usluga iz Registra finansijskih izveštaja propisuje ministar nadležan za poslove finansija na predlog Agencije.

Takse za objavljivanje finansijskih izveštaja i nadoknade troškova za davanje podataka iz Registra finansijskih izveštaja

Član 40.

Takse za objavljivanje finansijskih izveštaja i dokumentacije iz čl. 33. i 34. ovog zakona, kao i nadoknade troškova za davanje podataka i pružanje drugih usluga iz Registra finansijskih izveštaja, utvrđuje Agencija u skladu sa zakonom kojim se uređuje budžetski sistem.

Korišćenje podataka iz Registra finansijskih izveštaja

Član 41.

Registar finansijskih izveštaja ustupa finansijske izveštaje pravnih lica i preduzetnika nadležnim registrima Agencije u kojima se registruju njihovi statusni podaci.

Agencija je dužna da Poreskoj upravi omogući pristup ili dostavi podatke iz finansijskih izveštaja i dokumentacije iz čl. 33. i 34. ovog zakona, kao i podatke za statističke i druge potrebe iz člana 35. ovog zakona, bez naknade.

Agencija je dužna da Republičkom zavodu za statistiku omogući pristup ili dostavi podatke za statističke i druge potrebe iz člana 35. ovog zakona, bez naknade.

Agencija, na zahtev korisnika, daje izvorne podatke ili kopije godišnjeg finansijskog izveštaja, godišnjeg izveštaja o poslovanju ili izveštaja revizora i pruža druge usluge iz Registra finansijskih izveštaja.

Korisnici podataka, u smislu ovog člana, dokumentaciju i podatke preuzete iz Registra finansijskih izveštaja mogu koristiti samo za sopstvene potrebe, u skladu sa propisima i ne mogu ih ustupati trećim licima, distribuirati ili objavljivati u izvornom obliku.

X. NACIONALNA KOMISIJA ZA RAČUNOVODSTVO

Obrazovanje i delokrug rada Nacionalne komisije za računovodstvo

Član 42.

Vlada, na predlog Ministarstva, obrazuje Nacionalnu komisiju za računovodstvo (u daljem tekstu: Komisija) sa zadatkom da:

1) prati proces primene direktiva Evropske unije iz oblasti računovodstva i predlaže odgovarajuća rešenja za nacionalno zakonodavstvo;

2) prati proces primene MSFI i MSFI za MSP i daje mišljenje Ministarstvu na prevod ovih standarda, kao i rešenja za eventualne probleme koji mogu da nastanu u postupku primene tih standarda.

Izveštaj o radu

Član 43.

Komisija je dužna da Ministarstvu najmanje jednom mesečno dostavlja izveštaj o svome radu.

Sastav i finansiranje Komisije

Član 44.

Vlada, na predlog ministra nadležnog za poslove finansija, imenuje predsednika i šest članova Komisije iz redova stručnih lica koja poseduju znanja i praksu iz oblasti finansija, računovodstva i revizije, od kojih po jednog člana imenuje na predlog Komisije za hartije od vrednosti i Narodne banke Srbije.

Stručne i administrativne poslove za potrebe Komisije obavlja Ministarstvo.

Naknada za rad predsednika i članova Komisije obezbeđuje se iz budžeta Republike Srbije.

Visinu naknade predsedniku i članovima Komisije određuje Vlada, na predlog Ministarstva.

XI. NADZOR

Institucije koje vrše nadzor

Član 45.

Nadzor pravnih lica i preduzetnika, u smislu provere ispravnosti evidentiranja poslovnih promena u poslovnim knjigama, vrši Poreska uprava shodno odredbama propisa koji uređuje poreski postupak i poresku administraciju.

Nadzor nad bankama i drugim finansijskim institucijama, društvima za osiguranje, davaocima finansijskog lizinga, dobrovoljnim penzijskim fondovima i društvima za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, u smislu provere ispravnosti evidentiranja poslovnih promena u poslovnim knjigama, vrši Narodna banka Srbije.

XII. KAZNE NE ODREDBE

Privredni prestup

Član 46.

Novčanom kaznom od 100.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup pravno lice, ako:

- 1) se ne razvrsta na mikro, malo, srednje ili veliko pravno lice u skladu sa ovim zakonom (član 6.);
- 2) opštim aktom ne uredi organizaciju računovodstva na način iz člana 7. stav 1. ovog zakona;

3) vrši obradu podataka na računaru, a ne obezbedi računovodstveni softver koji omogućava funkcionisanje sistema internih računovodstvenih kontrola i onemogućava brisanje proknjiženih poslovnih promena (član 7. stav 3);

4) ne sastavlja računovodstvene isprave u skladu sa ovim zakonom (član 8.);

5) ne vrši proveru računovodstvenih isprava pre unosa u poslovne knjige (član 9.);

6) računovodstvene isprave i dokumentaciju ne dostavi na knjiženje u propisanom roku i ako poslovnu promenu ne proknjiži u poslovnim knjigama u propisanom roku (član 10.);

7) ne vodi poslovne knjige u skladu sa ovim zakonom (član 12.);

8) ne otvori poslovne knjige u skladu sa ovim zakonom (član 12.);

9) opštim aktom ne odredi lice kome se poverava vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja (član 14.);

10) ne popiše imovinu i obaveze u skladu sa ovim zakonom (član 16.);

11) kao poverilac ne dostavi svom dužniku stanje neplaćenih računa i ako ne obelodani u Napomenama uz finansijske izveštaje neusaglašena potraživanja i obaveze (član 18. st. 2. i 4.);

12) ne sastavlja i ne prikazuje finansijske izveštaje u skladu sa ovim zakonom (čl. 20 - 22.);

13) ne zaključi poslovne knjige u skladu sa ovim zakonom (član 23.);

14) ne čuva računovodstvene isprave, poslovne knjige, finansijske izveštaje, godišnji izveštaj o poslovanju i revizorske izveštaje u rokovima i na način propisan ovim zakonom (član 24.);

15) ne zaštiti poslovne knjige koje se vode na elektronskom mediju u skladu sa ovim zakonom (član 24.);

16) ne sastavlja finansijske izveštaje u skladu sa ovim zakonom (čl. 25. i 27.);

17) ne izvrši reviziju finansijskih izveštaja (član 28.);

18) ne sastavi godišnji izveštaj o poslovanju (član 29.);

19) ne sastavlja poslovne knjige, izveštaje, odluke i druge finansijske informacije na srpskom jeziku i u dinarima (član 31.);

20) ne dostavi Agenciji finansijske izveštaje, godišnji izveštaj o poslovanju, revizorski izveštaj i ostalu dokumentaciju iz člana 34. ovog zakona radi objavljivanja, odnosno ne dostavi podatke za statističke i druge potrebe u rokovima propisanim ovim zakonom (čl. 33 - 35.);

21) ako podatke dobijene iz Registra finansijskih izveštaja koristi suprotno članu 41. ovog zakona.

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se za privredni prestup i odgovorno lice u pravnom licu, novčanom kaznom od 20.000 do 150.000 dinara.

Prekršaji

Član 47.

Novčanom kaznom od 100.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik za radnje iz člana 46. tač. 2) - 16), i tač. 19) - 21) ovog zakona.

Novčanom kaznom u iznosu od 20.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj fizičko lice ako podatke dobijene iz Registra finansijskih izveštaja koristi suprotno članu 41. ovog zakona.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Nacionalna komisija za računovodstvo

Član 48.

Nacionalna komisija za računovodstvo, osnovana u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji („Službeni glasnik RS”, br. 46/06, 111/09 i 99/11 - dr. zakon), nastavlja sa radom u skladu sa ovim zakonom.

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 49.

Podzakonska akta za sprovođenje ovog zakona doneće se najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, a počće da se primenjuju od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine.

Do početka primene podzakonskih akata iz stava 1. ovog člana primenjivaće se podzakonski akti doneti na osnovu Zakona o računovodstvu i reviziji („Službeni glasnik RS”, br. 46/06, 111/09 i 99/11 - dr. zakon).

Primena MSFI za MSP

Član 50.

Odredbe člana 21. ovog zakona počće da se primenjuju od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, pravna lica koja su u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji („Službeni glasnik RS”, br. 46/06, 111/09 i 99/11 - dr. zakon) primenjivala Pravilnik o načinu priznavanja i procenjivanja imovine, obaveza, prihoda i rashoda malih pravnih lica i preduzetnika („Službeni glasnik RS”, br. 106/06 i 111/06 – ispravka), mogu primenjivati odredbe tog pravilnika najkasnije do sastavljanja finansijskih izveštaja na dan 31. decembra 2015. godine.

Dostavljanje finansijskih izveštaja

Član 51.

Odredbe čl. 33 - 35. ovog zakona počće da se primenjuju od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, mikro pravna lica iz člana 6. stav 2. ovog zakona, mogu finansijske izveštaje, koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine, kao i dokumentaciju i podatke iz čl. 33 - 35. ovog zakona, da dostavljaju i u papirnom obliku.

Prestanak važenja propisa

Član 52.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o računovodstvu i reviziji („Službeni glasnik RS”, br. 46/06, 111/09 i 99/11 - dr. zakon), osim odredaba člana 37, člana 38. stav 15, člana 40. stav 3. i člana 45. tog zakona

koje prestaju da važe 31. decembra 2013. godine, odredaba člana 2. stav 5, čl. 15, 26, 30. i 31. tog zakona koje prestaju da važe 30. decembra 2014. godine i odredbe člana 2. stav 6. tog zakona koja prestaje da važi 30. decembra 2015. godine.

Završna odredba

Član 53.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana 97. stav 1. tač. 6), 11) i 17) Ustava Republike Srbije, prema kojima Republika, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje pravni položaj privrednih subjekata, kontrolu zakonitosti raspolaganja sredstvima pravnih lica i druge ekonomske odnose od opšteg interesa za Republiku.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Aktuelni Zakon o računovodstvu i reviziji („Službeni glasnik RS”, br. 46/06, 111/09 i 99/11 – dr. zakon) iz 2006. godine, koji uređuje materiju korporativnog računovodstva bio je u manjoj meri usklađen sa Četvrtom (78/660/EES) i Sedmom (83/349/EES) direktivom Evropske unije (u daljem tekstu: EU), što je ukazalo na potrebu dalje harmonizacije domaćeg zakonodavstva u ovoj oblasti sa pravnim tekovinama EU.

Četvrta direktiva EU (78/660/EES) i Sedma direktiva EU (83/349/EES), predstavljaju osnovu za uređenje finansijskog izveštavanja pojedinačnih i konsolidovanih finansijskih izveštaja privrednih društava u okviru EU. Direktive EU propisuju pravila i principe u vezi izrade, prezentacije i obelodanjivanja godišnjih i konsolidovanih finansijskih izveštaja od strane ovih društava, kao i obavezu zakonske revizije.

Aktuelni Zakon o računovodstvu i reviziji biće razdvojen na dva posebna zakona tako da će materija korporativnog računovodstva biti normativno regulisana posebnim zakonom o računovodstvu, čime će takođe biti ispunjen zahtev Osme direktive EU 2006/46/EC za posebnom i detaljnom regulacijom oblasti zakonske revizije kroz novi zakon o reviziji koji se istovremeno sa ovim zakonom nalazi u proceduri donošenja.

Razlozi za donošenje novog zakona o računovodstvu su sledeći:

1) **Unapređenje kvaliteta finansijskog izveštavanja** - biće postignuto prilagođavanjem računovodstvenih pravila ekonomskoj snazi i veličini pravnih lica.

Primenom novih kriterijuma za razvrstavanje pravnih lica, računovodstvena pravila koja primenjuju pravna lica prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja biće utvrđena na sledeći način:

a) **Velika pravna lica i javna društva nezavisno od veličine (oko 1.400)** – i dalje obavezno primenjuju složenije Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (MRS/MSFI), koji su u primeni u Srbiji od 2003. godine);

b) **Mala i srednja pravna lica (oko 11.000)** – primenjuju skraćenu, odnosno pojednostavljenu verziju MSFI – **Međunarodni standard finansijskog izveštavanja za mala i srednja pravna lica (MSFI za MSP)**. Predlogom zakona prvi put se uvodi ovaj računovodstveni standard, koji će biti u primeni za mala i srednja pravna lica počev od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine. Srednja pravna lica mogu da odluče da primenjuju složenije MSFI.

Najvažnija prednost primene MSFI za MSP, jeste činjenica da se radi o standardu koji je prepoznatljiv na širokom prostoru, a zasnovan je na istom okviru na kome su zasnovani puni MRS/MSFI, koji su do sada korišćeni u Republici Srbiji od strane srednjih pravnih lica, što će u mnogome olakšati finansijsko izveštavanje i edukaciju lica potrebnu za njihovu primenu. Ostale prednosti obuhvataju sledeće:

- primena MSFI za MSP predstavlja značajnu podršku izradi konsolidovanih finansijskih izveštaja i olakšava pristup inostranim izvorima kapitala;

- primena prepoznatljivih pravila izveštavanja, može da doprinese privlačenju stranih investicija u mala i srednja preduzeća;

- dobijene informacije su harmonizovane, pa je olakšan proces donošenja odluka o ulaganjima, i može dovesti do smanjenja troškova kapitala;

v) **Mikro pravna lica (oko 109.000)** – primenjuju pravilnik ministra prilagođen poreskim potrebama (maksimalno uprošćena pravila za vođenje poslovnih knjiga), ali mogu da odluče da primenjuju i MSFI za MSP umesto pravilnika;

2) **propisivanje novih kriterijuma i novih graničnih vrednosti za određivanje veličine pravnih lica (u potpunosti usklađeni sa zahtevima Četvrte direktive EU)**. U sledećoj tabeli dati su kriterijumi za razvrstavanje u skladu sa Predlogom zakona:

KRITERIJUMI	MIKRO	MALA	SREDNJA	VELIKA
Prosečan broj zaposlenih	do 10	10 do 50	50 do 250	preko 250
Poslovni prihod	do 700.000 EUR	700.000 do 8.800.000 EUR	8.800.000 do 35.000.000 EUR	preko 35.000.000 EUR
Prosečna vrednost poslovne imovine	do 350.000 EUR	350.000 do 4.400.000 EUR	4.400.000 do 17.500.000 EUR	preko 17.500.000 EUR

3) **definisane posebne kategorije pravnih lica u zakonu – mikro pravna lica**. Uvođenje ove kategorije pravnih lica neophodno je s obzirom da se u zemljama EU velika pažnja posvećuje mikro entitetima. U prilog tome govori i poslednja izmena Četvrte direktive EU iz marta 2012. godine, kojom su propisani kriterijumi za razvrstavanje mikro entiteta, sa ciljem da se njihovo finansijsko izveštavanje značajnije pojednostavi. S tim u vezi, u novom zakonu propisani su odgovarajući kriterijumi za njihovo razvrstavanje (u potpunosti usklađeni sa kriterijumima iz Četvrte direktive EU) i **u velikoj meri pojednostavljena pravila za vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja** (sastavljaju samo Bilans stanja i Bilans uspeha).

U sledećoj tabeli dati su podaci o ukupnom broju pravnih lica razvrstanih na mikro, mala, srednja i velika pravna lica primenom kriterijuma propisanih Predlogom zakona, i uporedni pregled pravnih lica razvrstanih u skladu sa aktuelnim Zakonom o računovodstvu i reviziji:

		PREDLOG ZAKONA
Pravna lica prema veličini	Aktuelni Zakon o računovodstvu i reviziji	

Velika	1.163	552
Srednja	2.971	1.283
Mala	116.285	9.649
Mikro	/	108.935
Ukupno:	120.419	120.419

4) **uvodi se kolektivna odgovornost organa upravljanja i nadzornog organa u pravnom licu za finansijske izveštaje**, čime je izvršeno usklađivanje sa Četvrtom direktivom EU;

5) **liberalizacija pružanja računovodstvenih usluga** - ne postoji zakonska obaveza obuke, edukacije i licenciranja računovođa. U pitanju je dobrovoljnost i pripadnost profesionalnim udruženjima. Odgovornost za finansijske izveštaje (a samim tim i na izboru lica kojem direktor/uprava poverava vođenje svojih poslovnih knjiga) je na zakonskom zastupniku i upravi pravnog lica, u skladu sa zahtevima direktiva EU, koje ne propisuju obavezu posedovanja licenci za računovođe, već isključivo za revizore;

6) **izvršeno je preciziranje u smislu da računovodstvene isprave mogu biti potpisane sertifikovanim elektronskim potpisom ili drugom identifikacionom oznakom**, čime je olakšano izdavanje i knjiženje elektronskih faktura u Republici Srbiji (uključujući račune Pay Pal-a), a uređen je i način čuvanja računovodstvenih isprava u elektronskom obliku;

7) **dostavljanje finansijskih izveštaja APR-u elektronskim putem i afirmacija korišćenja elektronskog načina dostavljanja finansijskih izveštaja**. Predviđeno je da pravna lica počnu da dostavljaju Agenciji za privredne registre finansijske izveštaje u elektronskom obliku počevši od godišnjih izveštaja za 2014. godinu. Izuzetak je predviđen isključivo za mikro pravna lica, koja će ovu obavezu imati prvi put za godišnje izveštaje za 2015. godinu;

8) **izostavljanje kategorije drugih pravnih lica iz obavezne primene MRS/MSFI**. Drugim pravnim licima u smislu ovog zakona smatraju se pravna lica čije se poslovanje delom finansira iz javnih prihoda ili drugih namenskih izvora, a delom ili u celini po osnovu učlanjenja, i koja se ne osnivaju radi sticanja dobiti (političke organizacije, sindikalne organizacije sa svojstvom pravnog lica, zadužbine, fondacije, udruženja, komore, i dr. organizacije organizovane po osnovu učlanjenja).

Za ovu kategoriju pravnih lica ministar nadležan za poslove finansija doneće propis kojim se uređuju određena pitanja sastavljanja finansijskih izveštaja, s tim da je Predlogom zakona data mogućnost i drugim pravnim licima (kao i u slučaju mikro pravnih lica), da primenjuju MSFI za MSP.

Ovakvo rešenje je u skladu sa Četvrtom direktivom EU koja se odnosi na finansijske izveštaje privrednih društava, odnosno na delokrug primene MSFI, u koji su prvenstveno uključeni godišnji i konsolidovani finansijski izveštaji privrednih društava. Takođe se imalo u vidu i slično rešenje u zemljama u okruženju (Hrvatska);

9) **izvršena su usklađivanja kod sadržine i forme finansijskih izveštaja usled izmene MRS/MSFI kod pravnih lica koja primenjuju MRS/MSFI**;

10) saglasno zahtevima Četvrte direktive EU, **uvodi se obaveza sastavljanja godišnjeg izveštaja o poslovanju za javna društava**, odnosno društva koja se pripremaju da postanu javna u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala;

11) **skraćeni su rokovi za dostavljanje usvojenih revidiranih finansijskih izveštaja za objavljivanje na sajtu APR-a**. Namera je da se APR-u dostavljaju

finansijski izveštaji koji su **usvojeni i revidirani najkasnije do 30. juna**, a smanji mogućnost zamene finansijskih izveštaja usled naknadnih korekcija, jer su se ranije do kraja februara predavali nerevidirani finansijski izveštaji, **a revidirani i korigovani finansijski izveštaji do 30. septembra**. Takođe, Bilans stanja, Bilans uspeha i Statistički izveštaj i dalje se dostavljaju APR-u do kraja februara, zbog potrebe obezbeđenja makroekonomskih podataka u prvom kvartalu tekuće godine;

12) u odnosu na aktuelno zakonsko rešenje koje **pitanje kontrole primene zakona** u delu koji se tiče računovodstva nije precizno uredilo, novim rešenjem ovaj nedostatak je otklonjen, tako što je za nadzorni organ imenovana Poreska uprava, koja će kontrolu u smislu provere ispravnosti evidentiranja poslovnih promena u poslovnim knjigama obavljati u skladu sa poreskim propisima, dok će APR kontrolu vršiti u delu koji se odnosi na dostavljanje finansijskih izveštaja (kao i do sada).

Nova zakonska rešenja treba da omoguće permanentno unapređenje sistema korporativnog finansijskog izveštavanja u Srbiji, što će imati pozitivan uticaj na sve privredne subjekte, državne organe i institucije, kao i na strane i domaće investitore.

Novi zakon treba da doprinese boljoj proceni budućih performansi preduzeća, omogućavajući investitorima da donose dobre investicione odluke, kao i da smanji rizik od finansijskih kriza i njihovog negativnog uticaja na ekonomiju.

III. SADRŽINA ZAKONA - OBJAŠNENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Materija Predloga zakona podeljena je u trinaest poglavlja.

Poglavlje I. Osnovne odredbe, sadrži odredbe kojima se utvrđuje predmet uređivanja ovog zakona, kao i odredbe kojima se definišu osnovni pojmovi.

Članom 1. utvrđuje se predmet uređivanja ovog zakona.

Član 2. sadrži definicije osnovnih pojmova koji se koriste u zakonu, uključujući pojmove kao što su: pravna lica, druga pravna lica, preduzetnici, Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja (MSFI), Međunarodni standard finansijskog izveštavanja za mala i srednja pravna lica (MSFI za MSP), redovan godišnji finansijski izveštaj, konsolidovani godišnji finansijski izveštaj i dr.

Odredbama člana 3. propisano je da ministarstvo nadležno za poslove finansija utvrđuje i objavljuje prevode MSFI, odnosno MSFI za MSP.

Saglasno članu 4. odredbe ovog zakona primenjuju se na:

- privredna društva, Narodnu banku Srbije, banke i druge finansijske institucije nad kojima, saglasno zakonu, nadzor vrši Narodna banka Srbije, društva za osiguranje, davaoce finansijskog lizinga, dobrovoljne penzijske fondove, društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, investicione fondove, društva za upravljanje investicionim fondovima, berze i brokersko - dilerska društva, faktoring društva, zadruge, ustanove koje obavljaju delatnost radi sticanja dobiti, pravna lica koja u skladu sa posebnim propisima primenjuju odredbe ovog zakona;

- druga pravna lica čije se poslovanje delom finansira iz javnih prihoda ili drugih namenskih izvora, a delom ili u celini po osnovu učlanjenja (političke organizacije, sindikalne organizacije sa svojstvom pravnog lica, fondacije i zadužbine, udruženja, komore i dr. organizacije organizovane po osnovu učlanjenja);

- fizička lica koja samostalno obavljaju privrednu delatnost radi sticanja dobiti, a koja poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva (preduzetnici), ako posebnim propisima nije drukčije uređeno;

- pravna lica i druge oblike organizovanja koje je pravno lice osnovalo u inostranstvu, ako za njih propisima tih država nije utvrđena obaveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izveštaja; i

- ogranke i druge organizacione delove stranih pravnih lica sa sedištem u inostranstvu, koji obavljaju privrednu delatnost u Republici Srbiji, ako posebnim propisima nije drukčije uređeno.

U odnosu na postojeće zakonsko rešenje, preciziran je pojam drugih pravnih lica koja su dužna da primenjuju odredbe ovog zakona.

Odredbe ovog zakona ne odnose se na budžete i korisnike budžetskih sredstava, crkve i verske zajednice, osim u delu obavljanja privredne ili druge delatnosti u skladu sa propisima kojima je uređeno obavljanje tih delatnosti, stambene zgrade, kao i na organizacije obaveznog socijalnog osiguranja, ako posebnim propisima nije drukčije uređeno.

Odredbama člana 5. propisana je obaveza pravnim licima i preduzetnicima da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i vrednovanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje finansijskih izveštaja vrše u skladu sa ovim zakonom.

Član 6. zakona definiše nove kriterijume za razvrstavanje pravnih lica prema njihovoj veličini na: mikro, mala, srednja i velika. Ova izmena predstavlja jednu od najznačajnijih novina u odnosu na postojeće zakonsko rešenje. Primenom novih kriterijuma za razvrstavanje, koji su u potpunosti usklađeni sa visinom kriterijuma iz Četvrte direktive EU, biće unapređen kvalitet finansijskog izveštavanja, prilagođavanjem računovodstvenih pravila ekonomskoj snazi i veličini pravnih lica.

Saglasno Predlogu zakona, u srednje pravno lice razvrstava se ono pravno lice koje na dan sastavljanja finansijskih izveštaja ispunjava najmanje dva od sledeća tri kriterijuma:

1) da je prosečan broj zaposlenih u godini za koju se podnosi godišnji izveštaj od 50 do 250;

2) da je poslovni prihod od 8.800.000 EUR do 35.000.000 EUR;

3) da je vrednost poslovne imovine od 4.400.000 EUR do 17.500.000 EUR.

Pravna lica koja imaju niže od najnižih iznosa u pokazateljima kod najmanje dva od navedenih kriterijuma, razvrstavaju se u mala pravna lica, a pravna lica koja imaju veće iznose od najvećih u pokazateljima kod najmanje dva od navedenih kriterijuma, razvrstavaju se u velika.

Takođe, Savet EU je 14. marta 2012. godine usvojio Direktivu 2012/6/EU, kojom su izvršene izmene i dopune Četvrte direktive EU. Najznačajnija izmena odnosi se na uvođenje posebne kategorije pravnih lica – mikro entiteti.

Imajući u vidu navedeno, uvođenjem mikro pravnih lica i propisivanjem jednostavnijih pravila za njihovo izveštavanje, veliki broj pravnih lica u Srbiji biće oslobođen primene MSFI, što će umanjiti troškove njihovog poslovanja.

Predlogom zakona propisani su kriterijumi za njihovo razvrstavanje, koji su u potpunosti usklađeni sa kriterijumima iz Četvrte direktive EU. U ovu kategoriju spadaju ona pravna lica koja ne prelaze dva od sledećih kriterijuma:

1) prosečan broj zaposlenih 10;

2) poslovni prihod 700.000 EUR;

3) vrednost poslovne imovine 350.000 EUR.

Četvrta direktiva EU takođe propisuje i obavezu zakonske revizije. Svi godišnji finansijski izveštaji privrednih društava (izuzev onih koje sastavljaju mali, odnosno mikro entiteti), moraju biti predmet revizije koju obavljaju zakonski revizori. Oni su u obavezi da izraze mišljenje u vezi sa godišnjim finansijskim izveštajem i izveštajem o poslovanju. Izuzeci koji su predviđeni za obavljanje zakonske revizije odnose se isključivo na male i mikro entitete, osim u slučaju da se radi o entitetima čijim se hartijama od vrednosti trguje na berzi.

Poglavlje II. Organizacija računovodstva i računovodstvene isprave sadrži odredbe kojima se utvrđuju pravila organizacije pravnih lica za obavljanje računovodstvenih poslova, a uređuju se i pitanja koja se tiču računovodstvenih isprava, kao i rokova dostavljanja i knjiženja računovodstvenih isprava.

Članom 7. propisano je da pravna lica, odnosno preduzetnici opštim aktom, u skladu sa ovim zakonom, uređuju organizaciju računovodstva na način koji omogućava sveobuhvatno evidentiranje, kao i sprečavanje i otkrivanje pogrešno evidentiranih poslovnih promena, uređuju interne računovodstvene kontrolne postupke, utvrđuju računovodstvene politike, određuju lica koja su odgovorna za zakonitost i ispravnost nastanka poslovne promene i sastavljanje i kontrolu računovodstvenih isprava o poslovnoj promeni, uređuju kretanje računovodstvenih isprava i utvrđuju rokove za njihovo dostavljanje na dalju obradu i knjiženje u poslovnim knjigama.

Odredbama člana 8. propisano je da se knjiženje poslovnih promena na imovini, obavezama i kapitalu, prihodima i rashodima vrši na osnovu verodostojnih računovodstvenih isprava (potpuna, istinita, računski tačna računovodstvena isprava, koja prikazuje poslovnu promenu).

Računovodstvena isprava predstavlja pisani dokument ili elektronski zapis o nastaloj poslovnoj promeni koja obuhvata sve podatke potrebne za knjiženje u poslovnim knjigama tako da se iz računovodstvene isprave nedvosmisleno može saznati osnov, vrsta i sadržaj poslovne promene.

Računovodstvenom ispravom smatra se i isprava ispostavljena, odnosno primljena telekomunikacionim putem, kao i isprava ispostavljena, odnosno primljena putem servisa za elektronsku razmenu podataka (Electronic data Interchange – EDI).

Odredbama čl. 9. i 10. uređuje se materija kojom se utvrđuju pravila za sastavljanje i kontrolu računovodstvenih isprava, kao i rokovi za njihovo dostavljanje na knjiženje.

Predlogom zakona precizirano je da računovodstvena isprava sastavljena kao elektronski zapis, **treba da sadrži potpis ili drugu identifikacionu oznaku odgovornog lica, odnosno lica ovlašćenog za izdavanje računovodstvene isprave**, odnosno elektronski potpis u skladu sa zakonom. Time se olakšava izdavanje i knjiženje elektronskih faktura u Republici Srbiji (**uključujući račune Pay Pal-a**).

Poglavlje III. Poslovne knjige i kontni okvir sadrži odredbe kojima se uređuje pojam i sadržina poslovnih knjiga, način vođenja i poveravanje vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izveštaja, kao i primena kontnog okvira.

Odredbama čl. 11. i 12. uređuju se vrste poslovnih knjiga koje su pravna lica i preduzetnici dužni da vode u skladu sa ovim zakonom.

Novoosnovana pravna lica i preduzetnici otvaraju poslovne knjige na osnovu bilansa osnivanja koji se sastavlja na osnovu popisa imovine i obaveza, sa stanjem na dan upisa u registar kod Agencije, odnosno kod drugog nadležnog organa.

Saglasno članu 13. pravna lica i preduzetnici poslovne promene knjiže na računima propisanim kontnim okvirom.

Nadležnost za propisivanje kontnih okvira podeljena je između ministarstva nadležnog za poslove finansija, Narodne banke Srbije i Komisije za hartije od vrednosti.

Odredbama člana 14. dato je ovlašćenje pravnom licu, odnosno preduzetniku da svojim opštim aktom propiše potreban stepen stručne spreme, radno iskustvo i ostale uslove za lica koje je odgovorno za vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja.

Saglasno članu 15. data je mogućnost pravnim licima, odnosno preduzetnicima (osim banaka i drugih finansijskih institucija) da vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja povere i drugom privrednom društvu ili preduzetniku koji ima registrovanu pretežnu delatnost za pružanje računovodstvenih usluga.

Poglavlje IV. Popis imovine i obaveza (čl. 16 - 18.), sadrži odredbe kojima se propisuje obaveza pravnim licima da vrše popis imovine i obaveza na način i u rokovima utvrđenim ovim zakonom i pravilnikom donetim od strane ministra nadležnog za poslove finansija.

Poglavljem V. Pravila vrednovanja (čl. 19 - 22.) uređuju se pitanja vezana za primenu računovodstvenih načela, primenu Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja (MRS/MSFI), kao i primenu MSFI za MSP.

Predlogom zakona propisano je da složenije MSFI obavezno primenjuju:

- velika pravna lica;
- pravna lica koja imaju obavezu sastavljanja konsolidovanih finansijskih izveštaja (matično pravno lice); i
- javna društva, odnosno društva koja se pripremaju da postanu javna u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala, nezavisno od veličine.

Mala i srednja pravna lica saglasno ovom zakonu primenjuju Međunarodni standard finansijskog izveštavanja za mala i srednja pravna lica (MSFI za MSP), s tim što je srednjim pravnim licima zakonom data mogućnost da primenjuju i složenije MSFI.

Uvođenje MSFI za MSP ima za cilj uspostavljanje posebnog okvira finansijskog izveštavanja, koji je prilagođen mogućnostima i potrebama finansijskog izveštavanja entiteta koji nemaju značajnu javnu odgovornost, a objavljuju finansijske izveštaje opšte namene za eksterne korisnike.

MSFI za MSP počće da se primenjuju na finansijske izveštaje koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine.

Za mikro pravna lica biće propisan poseban pravilnik ministra, koji će biti zasnovan na opštim računovodstvenim načelima propisanim ovim zakonom i koji će sadržati jednostavnija pravila za vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja (sastavljaju samo Bilans stanja i Bilans uspeha).

Mikro i druga pravna lica mogu da odluče da primenjuju MSFI za MSP, pod uslovom da to čine u kontinuitetu.

Poglavlje VI. Zaključivanje poslovnih knjiga i čuvanje računovodstvenih isprava, poslovnih knjiga i finansijskih izveštaja (čl. 23. i 24.) sadrži odredbe kojima se uređuju pitanja zaključivanja poslovnih knjiga, kao i način i rokovi čuvanja računovodstvenih isprava, poslovnih knjiga i finansijskih izveštaja.

Način čuvanja i arhiviranja dokumenata u papiru do sada je bio uređen Zakonom o arhivskoj građi. S tim u vezi, napominjemo da će u cilju potpune realizacije i afirmacije elektronskog dokumenta biti donet poseban zakon kojim će biti uređena pitanja u vezi elektronskog arhiviranja dokumenata.

Novinu u Predlogu zakona u odnosu na aktuelno zakonsko rešenje predstavljaju odredbe o čuvanju računovodstvenih isprava u elektronskom obliku.

Poglavljem VII. Finansijski izveštaji i godišnji izveštaj o poslovanju uređuje se materija u vezi sa načinom sastavljanja i vrstama finansijskih izveštaja (godišnji i konsolidovani finansijski izveštaji), nadležnostima za propisivanje finansijskih izveštaja, obavezi njihove revizije, kao i pitanja u vezi sa obavezom sastavljanja godišnjeg izveštaja o poslovanju pravnog lica.

Saglasno članu 25. pravna lica, odnosno preduzetnici dužni su da sastavljaju godišnje finansijske izveštaje za poslovnu godinu koja je jednaka kalendarskoj u skladu sa ovim zakonom i na osnovu njega donetim podzakonskim propisima. Poslovna godina može da se razlikuje od kalendarske godine, ako zavisno pravno lice sa sedištem u Srbiji čije matično pravno lice u inostranstvu ima poslovnu godinu različitu od kalendarske prethodno dobije saglasnost ministra nadležnog za poslove finansija, odnosno drugog nadležnog organa (Narodne banke Srbije ili Komisije za hartije od vrednosti).

Godišnji finansijski izveštaji obuhvataju: Bilans stanja, Bilans uspeha, Izveštaj o ostalom rezultatu, Izveštaj o promenama na kapitalu, Izveštaj o tokovima gotovine i Napomene uz finansijske izveštaje.

Finansijski izveštaji kategorije drugih pravnih lica, koja je definisana ovim zakonom, obuhvataju: Bilans stanja, Bilans uspeha i Napomene uz finansijske izveštaje.

Mikro pravna lica u skladu sa ovim zakonom sastavljaju godišnje finansijske izveštaje koji obuhvataju: Bilans stanja i Bilans uspeha.

Godišnji finansijski izveštaji sastavljaju se i u slučajevima statusnih promena, otvaranja, odnosno zaključenja stečajnog postupka ili pokretanja, odnosno zaključenja postupka likvidacije nad pravnim licem i to sa stanjem na dan koji prethodi danu upisa statusne promene, danu otvaranja, odnosno zaključenja stečajnog postupka ili pokretanja, odnosno zaključenja postupka likvidacije. U navedenom slučaju radi se o vanrednim finansijskim izveštajima.

Članom 26. utvrđena je nadležnost za propisivanje strukture i sadržaja finansijskih izveštaja, koja je podeljena između ministarstva nadležnog za poslove finansija, Narodne banke Srbije i Komisije za hartije od vrednosti.

Odredbe člana 27. odnose se na pitanja u vezi sa obavezom i načinom sastavljanja konsolidovanih godišnjih finansijskih izveštaja.

Konsolidovani godišnji finansijski izveštaji predstavljaju finansijske izveštaje ekonomske celine koju čine matično i sva zavisna pravna lica i sastavljaju se pod istim datumom kao i godišnji finansijski izveštaji matičnog pravnog lica.

Konsolidovane godišnje finansijske izveštaje dužno je da sastavi pravno lice koje u grupi pravnih lica predstavlja matično društvo.

Ukoliko vrednosti imovine i poslovnog prihoda matičnog i zavisnih pravnih lica, ne računajući međusobna učešća, potraživanja i obaveze, međusobne rezultate i međusobne poslovne prihode i rashode matičnog i zavisnih pravnih lica, u zbiru ne prelaze polovinu kriterijuma za malo pravno lice, u smislu člana 6. ovog zakona, matično pravno lice nije obavezno da sastavlja, dostavlja i obelodanjuje konsolidovane finansijske izveštaje.

Konsolidovani godišnji finansijski izveštaji obuhvataju: Konsolidovani Bilans stanja, Konsolidovani Bilans uspeha, Konsolidovani Izveštaj o ostalom rezultatu, Konsolidovani Izveštaj o promenama na kapitalu, Konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine i Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje.

Članom 28. propisano da je da se revizija redovnih godišnjih i konsolidovanih finansijskih izveštaja obavlja u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija.

Član 29. predstavlja novinu u odnosu na postojeće zakonsko rešenje. Naime, pravno lice dužno je da sastavi godišnji izveštaj o poslovanju koji obuhvata objektivni pregled razvoja i rezultata poslovanja pravnog lica i njegov položaj, zajedno sa opisom glavnih rizika i neizvesnosti sa kojima se ono susreće, kao i da navede mere preduzete za zaštitu okoline i podatke o radnicima ako je to potrebno za razumevanje razvoja, rezultata poslovanja i položaja tog pravnog lica. Sadržina godišnjeg izveštaja o poslovanju detaljno je uređena ovim zakonom i u potpunosti je u skladu sa odgovarajućim odredbama Četvrtе direktive EU.

Srednja, mala i mikro pravna lica, koja nisu javna društva u smislu zakona kojim se uređuje tržište kapitala, izuzeta su od obaveze sastavljanja godišnjeg izveštaja o poslovanju, ali su dužna da u okviru Napomena uz finansijske izveštaje navedu informacije o otkupu sopstvenih akcija, odnosno udela.

Članom 30. propisana je mogućnost spajanja godišnjeg izveštaja o poslovanju i konsolidovanog godišnjeg izveštaja o poslovanju u jedinstveni izveštaj.

Odredbama člana 31. propisana je obaveza da se poslovne knjige, godišnji finansijski izveštaji, godišnji izveštaj o poslovanju i druge finansijske informacije sastavljaju na srpskom jeziku, a iznosi izražavaju u dinarima.

Odredbama člana 32. izvršeno je dodatno usklađivanje sa Četvrtom direktivom EU, u delu koji se odnosi na kolektivnu odgovornost organa upravljanja i nadzornog organa za finansijske izveštaje. S tim u vezi, osim zakonskog zastupnika, odgovornost za finansijske izveštaje snose organ upravljanja i nadzorni organ pravnog lica, odnosno preduzetnik, kao i lice koje je odgovorno za vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja.

Poglavlje VIII. Dostavljanje finansijskih izveštaja (čl. 33 - 35.) uređuje materiju koja se odnosi na dostavljanje i objavljivanje godišnjih i konsolidovanih finansijskih izveštaja, druge zakonom propisane dokumentacije, kao i finansijskih izveštaja i podataka za statističke i druge potrebe Agenciji za privredne registre.

Pravna lica, odnosno preduzetnici dužni su da najkasnije **do 30. juna dostave APR-u usvojene revidirane finansijske izveštaje.**

Pravna lica koja nisu obveznici revizije, ne dostavljaju revizorski izveštaj APR-u, ali dostavljaju ostalu zakonom propisanu dokumentaciju (odluku o usvajanju finansijskih izveštaja i odluku o raspodeli dobiti, odnosno pokriću gubitka, godišnji izveštaj o poslovanju), radi javnog objavljivanja.

U odnosu na postojeće zakonsko rešenje, izvršene su izmene u pogledu rokova za dostavljanje redovnih godišnjih, odnosno konsolidovanih finansijskih izveštaja. Namera je da se APR-u dostavljaju finansijski izveštaji koji su usvojeni i revidirani najkasnije do 30. juna, a smanji mogućnost zamene finansijskih izveštaja usled naknadnih korekcija, jer su se ranije do kraja februara predavali nerevidirani finansijski izveštaji, a revidirani i korigovani finansijski izveštaji do 30. septembra. Bilans stanja, Bilans uspeha i Statistički izveštaj i dalje se dostavljaju APR-u do kraja februara, zbog potrebe obezbeđenja makroekonomskih podataka u prvom kvartalu tekuće godine. Ova obaveza odnosi se i na ona pravna lica koja imaju poslovnu godinu različitu od kalendarske.

Predlogom zakona predviđeno je da se finansijski izveštaji, počev od godišnjih finansijskih izveštaja za 2014. godinu, dostavljaju APR-u elektronskim putem (uz uslov da budu potpisani kvalifikovanim elektronskim potpisom zakonskog zastupnika). Izuzetak je predviđen isključivo za kategoriju mikro pravnih lica, koja će dostavljati godišnje finansijske izveštaje za 2015. godinu APR-u u elektronskom obliku (do tada mogu svoje finansijske izveštaje dostavljati u papiru).

Poglavlje IX. Registar finansijskih izveštaja (čl. 36 - 41.) sadrži odredbe kojima se uređuje javno objavljivanje finansijskih izveštaja, vođenje i sadržina Registra finansijskih izveštaja, plaćanje taksi za objavljivanje finansijskih izveštaja, kao i korišćenje podataka iz ovog registra.

Registar sadrži informacije o finansijskom položaju i uspešnosti poslovanja pravnih lica i dodatne podatke.

Registar vodi APR i dostupan je javnosti na internet stranici Agencije. Agencija je dužna da na svojoj internet stranici objavi registrovane godišnje i konsolidovane finansijske izveštaje, odnosno drugu dokumentacije u skladu sa ovim zakonom u propisanim rokovima.

Na osnovu podataka koje sadrži Registar i drugi registri koje vodi Agencija, kao i podataka koje joj dostavljaju drugi nadležni organi i zainteresovani korisnici usluga, Agencija u okviru Registra vodi bazu podataka o bonitetu. Baza podataka o bonitetu se vodi radi sagledavanja privrednih kretanja u Republici Srbiji, analize finansijskog položaja i uspešnosti poslovanja pravnih lica i preduzetnika i procene rizika poslovanja, a u cilju obezbeđivanja pouzdanih informacija korisnicima.

Agencija ima obavezu da omogući Poreskoj upravi i Republičkom zavodu za statistiku pristup ili dostavi sve podatke iz Registra bez naknade.

Poglavljem X. Nacionalna komisija za računovodstvo (čl. 42 - 44.) uređuju se nadležnosti, sastav i funkcionisanje Nacionalne komisije za računovodstvo.

Nacionalna komisija za računovodstvo, koja je obrazovana Zakonom o računovodstvu i reviziji 2006. godine („Službeni glasnik RS”, br. 46/06, 111/09 i 99/11 – dr. zakon) nastavlja sa radom u skladu sa odredbama ovog zakona, sa zadatkom da:

- prati proces primene direktiva Evropske unije iz oblasti računovodstva i predlaže odgovarajuća rešenja za nacionalno zakonodavstvo;
- prati proces primene MSFI i MSFI za MSP i daje mišljenje Ministarstvu na prevod ovih standarda, kao i rešenja za eventualne probleme koji mogu da nastanu u postupku primene tih standarda.

Uobičajena praksa u radu Nacionalne komisije za računovodstvo uključuje i učešće različitih predstavnika računovodstvene i revizorske profesije u Srbiji, preduzeća za reviziju, kao i drugih državnih organa, u zavisnosti od pitanja koja su predmet razmatranja na sednicama Nacionalne komisije.

Poglavljem XI. Nadzor (član 45.) propisano je da nadzor pravnih lica i preduzetnika u smislu provere ispravnosti evidentiranja poslovnih promena u poslovnim knjigama vrši Poreska uprava shodno odredbama propisa koji uređuje poreski postupak i poresku administraciju. Nadzor nad bankama i drugim finansijskim institucijama u smislu provere ispravnosti evidentiranja poslovnih promena u poslovnim knjigama vrši Narodna banka Srbije.

Poglavlje XII. Kaznene odredbe (čl. 46. i 47.) sadrži odredbe o novčanim kaznama koje se mogu izreći u slučaju kršenja, odnosno nepoštovanja odredbi ovog zakona.

Obveznici primene ovog zakona pored sankcija (mera) koje im mogu biti izrečene u postupku nadzora od strane ovlašćenog nadzornog organa, odnosno nadzornih tela, mogu biti prekršajno sankcionisani za privredni prestup ili prekršaj, tj. novčano kažnjeni od strane nadležnog organa za postupanje po privrednim prestupima i prekršajima.

Poglavlje XIII. Prelazne i završne odredbe sadrži odredbe kojima se uspostavlja kontinuitet sa postojećom regulativom u oblasti računovodstva, a propisuje se i vreme stupanja na snagu odredbi ovog zakona i prestanak primene dosadašnje regulative.

Odredbama člana 48. propisano je da Nacionalna komisija za računovodstvo, osnovana Zakonom o računovodstvu i reviziji („Službeni glasnik RS”, br. 46/06, 111/09 i 99/11 – dr. zakon), nastavlja sa radom u skladu sa ovim zakonom.

Članom 49. propisano je da će podzakonska akta neophodna za primenu ovog zakona biti doneta u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, a počće da se primenjuju od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine.

Do početka primene novih podzakonskih akata primenjivaće se podzakonska akta doneta na osnovu postojećeg Zakona o računovodstvu i reviziji („Službeni glasnik RS”, br. 46/06, 111/09 i 99/11 – dr. zakon).

Odredbama člana 50. propisano je da će Međunarodni standard finansijskog izveštavanja za mala i srednja pravna lica (MSFI za MSP) početi da se primenjuje od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine.

Pravna lica, koja su u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji primenjivala Pravilnik o načinu priznavanja i procenjivanja imovine, obaveza, prihoda i rashoda malih pravnih lica i preduzetnika („Službeni glasnik RS”, br. 106/06 i 111/06 – ispravka), mogu i dalje da primenjuju odredbe tog pravilnika, najkasnije do sastavljanja finansijskih izveštaja na dan 31. decembra 2015. godine.

Članom 51. predviđeno je da će se odredbe ovog zakona u vezi sa rokovima za dostavljanje finansijskih izveštaja, ostale dokumentacije (odluke o usvajanju finansijski izveštaja i dr.), kao i podacima za statističke i druge potrebe u elektronskom obliku (uz kvalifikovani elektronski potpis zakonskog zastupnika), primenjivati počev od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine.

Mikro pravnim licima data je mogućnost da svoje finansijske izveštaje i druge podatke koje sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine dostavljaju APR-u u papirnom obliku. Obaveza elektronskog dostavljanja finansijskih izveštaja za ovu kategoriju pravnih lica počinje za godišnje izveštaje za 2015. godinu.

Odredbama člana 52. predviđeno je da stupanjem na snagu ovog zakona, prestaju da važe pojedine odredbe aktuelnog Zakona o računovodstvu i reviziji („Službeni glasnik RS”, br. 46/06, 111/09 i 99/11 – dr. zakon).

Član 53. sadrži završnu odredbu kojom se propisuje da zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

IV. ANALIZA EFEKATA ZAKONA

- Određenje problema koje Predlog zakona treba da reši

Predloženo zakonsko rešenje u velikoj meri će doprineti unapređenju kvaliteta finansijskog izveštavanja u Republici Srbiji, koje treba da bude postignuto prilagođavanjem računovodstvenih pravila ekonomskoj snazi i veličini pravnih lica. S

tim u vezi, predloženi su kriterijumi za razvrstavanje pravnih lica koji su u potpunosti usklađeni sa Četvrtom direktivom EU.

Primenom novih kriterijuma za razvrstavanje pravnih lica, računovodstvena pravila koja primenjuju pravna lica prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja obuhvataju:

1. **Velika pravna lica i javna društva (oko 1.400)** – i dalje obavezno primenjuju složenije Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (MRS/MSFI);

2. **Mala i srednja pravna lica (oko 11.000)** – primenjuju skraćenu, odnosno pojednostavljenu verziju MSFI – MSFI za MSP;

3. **Mikro pravna lica (oko 109.000)** – primenjuju pravilnik ministra prilagođen poreskim potrebama (maksimalno uprošćena pravila za vođenje poslovnih knjiga).

Izmena kriterijuma značajno će uticati na ukupan broj pravnih lica koja se razvrstavaju na velika, srednja, mala i mikro u skladu sa ovim zakonom.

S tim u vezi, u sledećoj tabeli dati su podaci o ukupnom broju pravnih lica primenom kriterijuma iz aktuelnog Zakona, odnosno kriterijuma propisanih Predlogom zakona:

Pravna lica prema veličini	Primenom kriterijuma iz aktuelnog Zakona o računovodstvu i reviziji	Primenom kriterijuma iz Predloga zakona
Velika	1.163	552
Srednja	2.971	1.283
Mala	116.285	9.649
Mikro	/	108.935
Ukupno:	120.419	120.419

Uvođenje mikro entiteta u Predlog zakona ima za cilj dodatno uprošćavanje uslova za vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja za ovu kategoriju pravnih lica (oko 109.000), uz niske troškove poslovanja u vezi sa finansijskim izveštavanjem. Mikro pravna lica sastavljaju samo dva izveštaja: Bilans stanja i Bilans uspeha, a mala pravna lica uz prethodno navedene finansijske izveštaje sastavljaju još Napomene uz finansijske izveštaje.

U odnosu na aktuelno zakonsko rešenje kojim su samo propisane sankcije za nepoštovanje zakona u vezi sa vršenjem poslova u oblasti korporativnog računovodstva, novim zakonom imenuje se Poreska uprava kao organ koji će vršiti proveru ispravnosti evidentiranja poslovnih promena u poslovnim knjigama shodno poreskim propisima.

- Ciljevi koji se postižu njegovim donošenjem

Krajnji cilj predloženih reformi treba da bude podizanje nivoa kvaliteta finansijskog izveštavanja i revizije u Republici Srbiji i usklađivanje sa najboljom međunarodnom praksom u ovoj oblasti.

- Koje su druge mogućnosti za rešavanje problema?

S obzirom da uređivanje materije korporativnog računovodstva podrazumeva propisivanje jasnih i transparentnih pravila i procedura koje moraju biti usaglašene sa zahtevima relevantnih direktiva EU, kao i propisivanje prava i obaveza pravnih lica u vezi sa korporativnim računovodstvom, zakonsko uređivanje ove materije predstavlja jedini mogući izbor.

- Zašto je donošenje akta najbolje za rešavanje problema?

Predložene odredbe se odnose na materiju koja se najefikasnije i najtransparentnije reguliše zakonom, tako da je procenjeno da se na ovaj način jasno i nedvosmisleno stvara odgovarajući pravni okvir za uređivanje ove oblasti, a stvaraju se uslovi i za neophodno usklađivanje sa odgovarajućom međunarodnom regulativom.

- Na koga će i kako najverovatnije uticati rešenja u zakonu?

Izmenom kriterijuma za razvrstavanje pravnih lica, određeni broj pravnih lica preći će iz kategorije velikih u srednja, iz kategorije srednjih u mala, a iz kategorije malih u mikro, čime će se na adekvatniji način obezbediti njihovo izveštavanje, i u određenoj meri sniziti njihovi troškovi poslovanja u vezi sa finansijskim izveštavanjem.

Promenom kriterijuma za utvrđivanje obveznika revizije, manji broj pravnih lica (oko 4.400) biće u obavezi da vrši zakonsku reviziju svojih finansijskih izveštaja u odnosu na dosadašnji broj (oko 5.600), što će uticati na smanjenje njihovih troškova.

Predlogom zakona predviđeno je i dodatno uprošćavanje uslova za vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja za kategoriju pravnih lica čije se poslovanje delom finansira iz javnih prihoda ili drugih namenskih izvora, a delom ili u celini po osnovu učlanjenja (političke organizacije, sindikalne organizacije sa svojstvom pravnog lica, zadužbine i fondacije, udruženja, komore i dr. organizacije organizovane po osnovu učlanjenja).

Predloženo zakonsko rešenje treba da doprinese poboljšanju kvaliteta finansijskog izveštavanja i obavljanja revizije u Republici Srbiji, što će pozitivno uticati na sve privredne subjekte, ali i na državne organe i institucije, kao i na strane i domaće investitore.

- Koji su troškovi koje će primena zakona izazvati građanima i privredi posebno malim i srednjim preduzećima?

Primena ovog zakona u najvećoj meri neće direktno izazvati dodatne troškove privrednim subjektima i građanima.

Naprotiv, primena MSFI za MSP, zbog pojednostavljene primene u odnosu na pune MRS/MSFI na kojima se zasnivao i na koje je upućivao pravilnik ministra finansija, može u izvesnoj meri da utiče i na smanjenje troškova poslovanje privrednih subjekata (u delu obavljanja računovodstvenih poslova) koji ih primenjuju.

Međutim, do manjeg povećanja troškova poslovanja pravnih lica usled primene ovog zakona može doći zbog obaveze dostavljanja finansijskih izveštaja Agenciji za privredne registre elektronskim putem primenom kvalifikovanog elektronskog potpisa, s obzirom da pojedina ovlašćena sertifikaciona tela izdaju sertifikat za korišćenje ove vrste potpisa uz naknadu.

Ministarstvo unutrašnjih poslova ove sertifikate izdaje bez naknade (kvalifikovani elektronski potpis može biti smešten samo na ličnoj karti koju Ministarstvo unutrašnjih poslova izdaje sa čipom).

Predlagač ukazuje da Nacionalna komisija za računovodstvo, koja je obrazovana Zakonom o računovodstvu i reviziji („Službeni glasnik RS”, br. 46/06,

111/09 i 99/11 – dr. zakon) iz 2006. godine, nastavlja sa radom u skladu sa odredbama ovog zakona, sa zadatkom da:

- prati proces primene direktiva Evropske unije iz oblasti računovodstva i predlaže odgovarajuća rešenja za nacionalno zakonodavstvo;

- prati proces primene MSFI i MSFI za MSP i daje mišljenje Ministarstvu na prevod ovih standarda, kao i rešenja za eventualne probleme koji mogu da nastanu u postupku primene tih standarda.

Imajući u vidu da je računovodstvo oblast koja zahteva specifična znanja, sastav Nacionalne komisije za računovodstvo uključuje predstavnike: Ministarstva finansija i privrede, Poreske uprave, Narodne banke Srbije, Komisije za hartije od vrednosti i profesora Beogradskog univerziteta na predmetu računovodstvo i finansijsko izveštavanje, koji poseduju adekvatna znanja i dugogodišnje iskustvo u radu u oblasti finansija, računovodstva i revizije.

Uobičajena praksa u radu Nacionalne komisije za računovodstvo uključuje i učešće različitih predstavnika računovodstvene i revizorske profesije u Srbiji, preduzeća za reviziju, kao i drugih državnih organa, u zavisnosti od pitanja koja su predmet razmatranja na sednicama Nacionalne komisije.

Nastavak rada Nacionalne komisije za računovodstvo neće izazvati dodatne troškove, s obzirom da se radi o telu koje je obrazovano Zakonom o računovodstvu i reviziji iz 2006. godine, tj. budžetom Republike Srbije ranije su planirana sredstva neophodna za rad članova Nacionalne komisije za računovodstvo.

Positivni efekti koje predloženo zakonsko rešenje treba da pruži, u potpunosti opravdavaju troškove njegovog sprovođenja, s obzirom da krajnji cilj treba da bude unapređenje kvaliteta finansijskog izveštavanja u Republici Srbiji, što će pozitivno uticati na sve privredne subjekte, ali i na državne organe i institucije, kao i na strane i domaće investitore.

- Da li donošenje zakona stimuliše pojavu novih privrednih subjekata na tržištu i tržišnu konkurenciju?

Predloženo zakonsko rešenje direktno ne utiče na pojavu novih privrednih subjekata i tržišnu konkurenciju, ali će stvaranje ambijenta za kvalitetnije finansijsko izveštavanje pozitivno uticati na potencijalne investitore da održe sadašnja i vrše nova ulaganja u privredu Republike Srbije.

- Da li su zainteresovane strane imale priliku da iznesu svoje stavove o Predlogu zakona?

U postupku izrade Predloga zakona sprovedene su brojne konsultacije kao i detaljna javna rasprava sa svim relevantnim subjektima iz oblasti koju ovaj zakon uređuje.

Ministarstvo finansija i privrede je u cilju izrade ovog zakona, u oktobru 2012. godine, formiralo posebnu Radnu grupu. Radna grupa u kojoj su učestvovali predstavnici državnih organa (Ministarstvo finansija i privrede, Poreska uprava, Narodna banka Srbije, Komisija za hartije od vrednosti, Agencija za privredne registre i Agencija za privatizaciju), predstavnik univerziteta, kao i članovi Komore ovlašćenih revizora, održala je brojne sastanke na kojima su razmatrana pitanja koja su predmet uređivanja ovog zakona.

Tekst Predloga zakona upućen je na javnu raspravu krajem februara 2013. godine i bio je javno dostupan na sajtu ministarstva nadležnog za poslove finansija. U okviru javne rasprave, svi relevantni subjekti: nadležna ministarstva, Komisija za hartije od vrednosti, Narodna banka Srbije, Komora ovlašćenih revizora, Agencija za privredne registre, profesionalne organizacije i udruženja u oblasti računovodstva,

preduzeća za reviziju, konsultantske kuće i dr. zainteresovana lica imala priliku da iznesu svoje stavove i sugestije.

U organizaciji Privredne komore Beograda, 12. marta 2013. godine održana je javna rasprava na kojoj su predstavnicima privrede, strukovnih udruženja u oblasti računovodstva i revizije i drugim učesnicima od strane Ministarstva finansija i privrede u vidu prezentacije predstavljena nova rešenja u Predlogu zakona o računovodstvu, nakon čega su učesnici aktivno diskutovali.

U cilju poboljšanja teksta Predloga zakona, uzete su u razmatranje sve dostavljene primedbe i sugestije učesnika javne rasprave.

Prihvaćene su primedbe i sugestije učesnika javne rasprave koje se odnose na: preciziranje pojmova koji se koriste u ovom zakonu (druga pravna lica, redovan godišnji finansijski izveštaj i dr.), preciziranje da privredno društvo, odnosno preduzetnik koji se bavi pružanjem računovodstvenih usluga (agencije i dr.) mora imati registrovanu pretežnu delatnost za pružanje ovih usluga.

Nisu prihvaćene primedbe pojedinih udruženja računovođa, preduzeća za reviziju, kao i predstavnika privrednih društava, koje se odnose na uvođenje sertifikata licima koja vode poslovne knjige, s obzirom da ovi zahtevi nisu predviđeni Direktivama EU (zahteva se samo licenciranje revizora), kao i zbog povećanih troškova koje bi pravna lica mogla da imaju po tom osnovu.

Predlagač smatra da Predlogom zakona nije uskraćeno pravo računovođama da budu članovi profesionalnih udruženja, da poseduju odgovarajuće licence koje izdaju profesionalna udruženja, pohađaju obuku i dr. Ideja predlagača je da pružanje računovodstvenih usluga ostane „liberalizovano“, odnosno da pravno lice i preduzetnik mogu opštim aktom propisati da lice koje vodi poslovne knjige mora/ili ne mora posedovati licencu koju izdaje neka profesionalna organizacija. Odgovornost za finansijske izveštaje (a samim tim i na izboru lica kojem direktor/uprava poverava vođenje svojih poslovnih knjiga) je svakako na zakonskom zastupniku i upravi pravnog lica, u skladu sa zahtevima direktiva EU, koje ne propisuju obavezu licenciranja za računovođe, već isključivo za revizore.

U načelu nisu prihvaćene primedbe koje su predmet uređivanja posebnih zakona (način arhiviranja poslovnih knjiga, uvođenje posebnog standarda za elektronska dokumenta – XBRL) i obligacionih odnosa (obaveze i odgovornosti dužnika u slučaju kada ne odgovore poveriocu na dostavljeni zahtev za usaglašavanje potraživanja i obaveza).

- Koje će mere tokom primene akta biti preduzete da bi se ostvarili razlozi donošenja akta?

S obzirom da je primena zakona uslovljena donošenjem odgovarajućih opštih akata ministarstva nadležnog za poslove finansija i drugih organa i institucija nadležnih za sprovođenje ovog zakona, pretpostavka za njegovu primenu jeste donošenje tih akata u razumnom roku.

Ovim zakonom je predviđeno donošenje devet podzakonskih akata, koja su u nadležnosti ministarstva nadležnog za poslove finansija. S tim u vezi, ukazujemo da postoji mogućnost da bude donet i manji broj podzakonskih akata, s obzirom da pojedina pitanja podzakonskog uređivanja mogu biti obuhvaćena jednim opštim aktom.

V. PROCENA IZNOSA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

U cilju uspostavljanja sistema, odnosno razvoja informatičke strukture, neophodnog za obezbeđenje adekvatnih tehničkih uslova za prijem, obradu i čuvanje

finansijskih izveštaja u elektronskom obliku od strane Agencije za privredne registre, preliminarna procena je Agencije da bi troškovi nabavke neophodne opreme, kao i prilagođavanja i unapređenja postojećeg informacionog sistema Agencije (primera radi, za izradu modula za identifikovanje korisnika sistema i kontrolu pristupa; elektronsku komunikaciju sa korisnicima sistema i dostavljanje rešenja i obaveštenja u elektronskoj formi, digitalno potpisivanje i proveru ispravnosti elektronskog potpisa, uspostavljanje elektronske arhive (E-arhive), administriranje punomoćja, za generisanje i popunjavanje zahteva, prijavu za registraciju i podnošenje finansijskih izveštaja, infrastrukturu za postavljanje veb servera, kao i za uspostavljanje zaštitne baze (Disaster recovery – hardware i software, itd.) bili na nivou od oko 2,6 miliona evra. Bliže određenje ovih troškova, koji bi bili realizovani u 2014. godini, biće utvrđeno unutar Akcionog plana, koji se donosi svake godine radi sprovođenja Strategije razvoja informacionog društva u Republici Srbiji do 2020. godine. Uz konstataciju da je iste potrebno planirati kao rashod budžeta za tu godinu, potrebno je istaći postojanje mogućnosti da isti budu finansirani i iz donatorskih sredstava neke od međunarodnih razvojnih institucija.

S tim u vezi, ukazujemo da će uvođenje elektronskog dostavljanja finansijskih izveštaja imati čitav niz koristi i prednosti za privredne subjekte i druga pravna lica koja su dužna da iste sastavljaju i dostavljaju Agenciji za privredne registre radi objavljivanja, a samim tim i za celokupno privredno okruženje u Republici Srbiji. Očigledna korist se, primarno, ogleda u efikasnosti, preciznosti i izvesnosti komunikacije i dostupnosti relevantnih podataka. Potrebno je istaći i velike uštede koje će eliminisanje dostavljanja izveštaja u papirnoj formi, odnosno prelazak na elektronsko dostavljanje doneti sa sobom: počev od uštede na samom papiru na kojem oko 120.000 subjekata štampa izveštaje, preko ušteda vezanih za samo štampanje, ušteda vezanih za poštanske ili druge troškove fizičkog dostavljanja, i slično tome. Izvesno je i da će sama Agencija za privredne registre biti u situaciji da efikasnije i rentabilnije obavlja svoju funkciju imajući prvenstveno u vidu činjenicu da će, umesto fizičke obrade veoma velikog broja izveštaja u papirnoj formi, to izvršavati putem savremene tehnologije. Nikako ne treba zaboraviti ni pozitivan uticaj na zaštitu čovekove okoline. Iz nabrojanih, ali i drugih vezanih i nepomenutih prednosti i koristi sledi i zaključak da će ovo unapređenje, u sadejstvu sa drugim faktorima, imati pozitivnog uticaja na razvoj privredne aktivnosti u Republici Srbiji, time i na generisanje novih radnih mesta i, shodno, dobrobit građana.